

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1922.

Andra kammaren.

Nr 46.

Måndagen den 29 maj.

Kl. 2 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr förste vice talmannen.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsman Fabian Månsson lider av akut strupkatarr med temperaturstegring och att han på grund därav är förhindrad att under de närmaste dagarna deltaga i riksdagsarbetet, intygas härmed.

Stockholm d. 29 maj 1922.

Sven Wallgren,
leg. läkare.

§ 2.

Föredrogs, men bordlades åter konstitutionsutskottets memorial nr 26 och 27 samt statsutskottets utlåtanden nr 100—115.

§ 3.

Vidare föredrogs bevillningsutskottets memorial, nr 50, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande utskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 5, § 8 mom. 4 och § 9 mom. 2 i förordningen med tulltaxa för inkommande varor den 9 juni 1911 ävensom i ämnet väckta motioner.

Punkten 1).

Lades till handlingarna.

Punkten 2).

Den i denna punkt föreslagna voteringspropositionen godkändes.

§ 4.

Vid nu skedd föredragning av bevillningsutskottets memorial, nr 51, angående beviljande av medel till särskild ersättning åt en tjänsteman hos bevillningsutskottet biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 5.

Bankoutskottets utlåtanden nr 63—68 och första särskilda utskottets utlåtande nr 1, som nu föredrogs, blevo ånyo bordlagda.

§ 6.

Föredrogs andra särskilda utskottets memorial, nr 6, angående arvode åt dess sekreterare m. fl.; och biföll kammaren därvid utskottets hemställan.

§ 7.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts härpå föredragna utlåtande nr 9 bordlades åter.

§ 8.

Vidare föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 47, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående omsättnings- och utskänkningsskatt å spritdrycker; och biföll kammaren därvid utskottets hemställan.

§ 9.

*Ang. ändring
i lagen om
försäkring
för olycksfall
i arbete.*

Till avgörande förelåg härefter andra lagutskottets utlåtande, nr 21, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i visa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete och dels en i anledning därav väckt motion.

Genom en den 7 januari 1922 dagtecknad proposition, nr 39, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda utdrag av i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

I samband med denna proposition hade utskottet till behandling förehaft en i anledning av densamma av herr *Hagman* inom andra kammaren väckt motion, nr 194.

Utskottet hemställde

A) att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte

för sin del antaga i punkten intaget förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete; och

*Ang. ändring
i lagen om
försäkring
för olycksfall
i arbete.
(Forts.)*

B) att herr Hagmans ovanberörda motion, i den mån den icke tillstyrkts genom vad utskottet under A) hemställt, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I det av utskottet framlagda lagförslaget hade 29 § erhållit denna lydelse:

§ 29.

Angående försäkring i bolag, som i 4 § avses, gäller, förutom vad eljest i denna lag och i lagen om försäkringsrörelse är stadgat:

1) att försäkringen skall avslutas för kalenderår samt ej träda i kraft förr än vid början av kalenderåret näst efter det, under vilket försäkringen slutits, dock att för den, som under löpande kalenderår bliver arbetsgivare, försäkring må avslutas för återstoden av året;

2) att försäkringen skall, i den mån ej försäkringsrådet på där-om gjord framställning annorlunda medgivit, anses omfatta delägares samtliga arbetare;

3) att, där bolaget beslutat antaga ny delägare eller delägare ur bolaget utträtt, uppgift därom skall lämnas till riksförsäkringsanstalten inom tid och enligt formulär, som av anstalten fastställas;

4) att bolaget skall för varje kalenderår efter årets utgång inom tid och på sätt, som av Konungen bestämmes, till den i 19 § tredje stycket omnämnda fond erlägga ett belopp, motsvarande vad av kapitalvärdet av riksförsäkringsanstalten åliggande ersättningar för under året inträffade olycksfall i arbete hos sådana arbetsgivare, om vilka anstalten vid tiden för olycksfallet icke haft kännedom — minskat med vad för tiden intill årets utgång bör påföras dylika arbetsgivare i försäkringsavgifter — å bolaget belöper efter förhållandet mellan de i 16 § andra stycket omnämnda försäkringsavgifter och summan av samtliga, på enahanda sätt som i nämnda stycke sägs beräknade avgifter för försäkring enligt denna lag; samt

5) att bolaget åligger att för varje kalenderår, inom åtta månader efter årets utgång, till riksförsäkringsanstalten enligt formulär, som av anstalten fastställs, lämna uppgifter angående delägare i bolaget, de av dem använda arbetare, som varit under försäkringen inbegripna, och inträffade olycksfall i arbete ävensom i övrigt att när som helst på begäran av riksförsäkringsanstalten eller försäkringsrådet lämna uppgifter om delägare eller arbetare eller om olycksfall.

Beträffande denna paragraf hade reservation avgivits av herrar *Bror A. Petré, von Sydow, greve Spéns, Öberg, Magnusson* i Skövde och *Persson* i Trången, vilka ansett, att åt 29 § bort givas följande avfattning:

Ang. ändring
i lagen om
försäkring
för olycksfall
i arbete.
(Forts.)

Angående — — — — — stadgat.

- 1) }
2) } = motsvarande mom. i utskottets förslag.
3) }
4) = mom. 5 i utskottets förslag.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr Magnusson i Skövde: Herr talman! Jag skall icke länge upptaga kammarens tid. De som genomläst detta betänkande torde ha funnit, att vid detsamma finnes fogad en reservation, avgiven av herr Petrén m. fl. Det rör sig här om vissa förändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, och i detta förslag finnes en §, vilken, såvitt vi reserveranter kunnat finna, i viss mån föregriper en fråga, som om någon tid lär komma till slutligt avgörande, nämligen frågan, huruvida olycksfallsförsäkringen skall helt överlämnas åt staten eller fördelas mellan staten och de enskilda bolagen. Särskilt den punkt, som beröres i § 29, om inbetalningar av vissa bidrag från de enskilda bolagen till riks-försäkringsanstalten ha vi ansett vara av sådan innebörd, att man med dess antagande bör låta anstå, tills frågan om försäkringens slutliga ordnande föreligger för riksdagen. Jag vill nu endast erinra därom, att riks-försäkringsanstalten framför de enskilda olycksfallsförsäkringsanstalterna har förmånen av fri förvaltning och portofrihet m. m., varför det synes mig vara olämpligt att därjämte bereda anstalten den förmån, som ligger däri, att de enskilda bolagen av sina premieintäkter skulle betala särskild avgift till riks-försäkringsanstalten. Visserligen är detta tillkommet för att fördela de utgifter, som riks-försäkringsanstalten måste ikläda sig på grund av vissa automatiska försäkringar, som åligga riks-försäkringsanstalten men som icke falla på de enskilda bolagen. Men detta kompenseras mångdubbelt på grund av riks-försäkringsanstaltens fria förvaltningskostnader, som representera ett belopp av ungefär 3 miljoner kronor årligen.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag i övrigt men beträffande § 29 till den reservation, som är fogad vid utskottets utlåtande och avgiven av herr Petrén m. fl.

Herr Hagman: Herr förste vice talman! Med anledning av den proposition, som andra lagutskottet yttrat sig över, hade jag för mitt vidkommande väckt en motion, som tog sikte på en annan och fördelaktigare beräkning vid den skälighetsprövning, som under vissa förutsättningar skulle äga rum efter 9 § angående den inkomst, som en av olycksfall skadad arbetare kan ha haft under året närmast före det, under vilket olycksfallet träffade honom. Det har icke varit möjligt att inom utskottet vinna gehör för motionens yrkande, och jag skall icke här länge sysselsätta mig med denna motion, därför att jag i utskottet biträtt den uppfattning, som utskottsmajoriteten kommit till, att man skall låta dessa bestämmelser träda i kraft

något tidigare än vad som gäller lagen i dess helhet. Men beträffande det yrkande, som framställt av herr Magnusson i Skövde om bifall till den av utskottets ordförande herr Bror Petrén jämte andra ledamöter i utskottet avgivna reservationen, så ber jag att få anföra, att det förhåller sig på det sättet, att riksförsäkringsanstalten har i sin verksamhet automatiskt försäkrat alla dem, som icke ha försäkringar på något annat ställe. Detta medför, att riksförsäkringsanstalten årligen får lov att utbetala ersättning till en hel del olycksfall, för vilka icke premier av vederbörande ha betalats. Och då stadgar det förslag, som föreligger i Kungl. Maj:ts proposition, att kostnaden för dessa olycksfall skulle efter i propositionen och lagförslaget närmare angivna grunder slås ut på samtliga försäkringsföretag. Utskottet har emellertid på grund av flera skäl, bland annat därför att det förutsätter, att en reglering mellan riksförsäkringsanstaltens verksamhet och de enskilda bolagens snart skall komma till stånd, ansett sig icke kunna gå med på propositionen i denna del utan yrkat avslag på den föreslagna fördelningen av dessa kostnader för ersättning åt dem, som drabbas av olycksfall, för vilka premier icke blivit av vederbörande erlagda. Utskottsmajoriteten anser, att mycket starka skäl tala för att kostnaderna för dessa olycksfall må slås ut icke endast på riksförsäkringsanstalten utan också på de enskilda bolagen. Då dessa skäl alltjämt äga sin giltighet och då man i detta nu icke vet, huru snart någon annan ordning kan komma till stånd på detta område, så synes det mig, som om alla skäl talade för att nu bifalla Kungl. Maj:ts förslag med den lilla ändring, som utskottet gjort på denna punkt, nämligen att detta fördelande av kostnaderna må ske efter avdrag för de premier, som erlagts för sådana olycksfall.

Ang. ändring i lagen om försäkring för olycksfall i arbete.
(Forts.)

Jag ber, herr talman, få hemställa, att kammaren måtte bifalla utskottets förslag.

Chefen för socialdepartementet herr statsrådet Lindqvist: Herr förste vice talman! Jag ber att få erinra kammaren om, att det förslag till ändring i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, som nu föreligger till behandling, icke innefattar några genomgripande omändringar av lagen ifråga. Man har endast med de föreslagna förändringarna velat å ena sidan skapa fram ett förhållande, som förenklar riksförsäkringsanstaltens arbete. Å andra sidan har man velat söka åstadkomma en reglering av förhållandet mellan denna anstalt och de enskilda bolag, som delvis äro bärare av den enskilda olycksfallsförsäkringen. Och slutligen har man särskilt med hänsyn till dessa bolag försökt att få införd en anordning, som skulle medföra, att de arbetsgivare, som ha sina försäkringar i dessa bolag, skulle på ett rättvisare sätt deltaga i de omkostnader, som uppstå med hänsyn till att riksförsäkringsanstalten icke är i tillfälle att av alla arbetsgivare indriva på dem belöpande försäkringsavgifter.

Utskottets utlåtande synes nästan vittna om, att det skulle fin-

*Ang. ändring
i lagen om
försäkring
för olycksfall
i arbete.*

(Forts.)

nas en stor skiljaktighet mellan Kungl. Maj:ts förslag och utskottets förslag, i det att av uppställningen framgår, att det gjorts en del ändringar i Kungl. Maj:ts förslag. Dessa ändringar äro dock — det vill jag upplysa om — mera formella än reella. Det är en del petitesser; man har gjort en del omflyttningar av några stycken och några smärre omformuleringar. Men i stort sett kan man säga, att utskottet har biträtt, vad Kungl. Maj:t föreslagit. Jag skall därför, tror jag, inskränka mig till att säga det minsta möjliga och vill då särskilt säga några ord rörande den reservation, som en reservant här nyss förordade.

Jag ber först att få erinra om, att anordningen för upptagande av avgifterna för denna försäkring är lagd så, att man i riksförsäkringsanstalten icke verkställer någon egentlig försäkring, utan alla, som betraktas vara arbetsgivare, ingå som försäkringstagare och äro skyldiga att erlægga avgifter till riksförsäkringsanstalten i förhållande till det antal arbetare, som av arbetsgivarna ifråga syssetsättas. Riksförsäkringsanstalten har sålunda att på något sätt utrona, var dessa arbetsgivare finnas, och detta sker med tillhjälp av olika tillvägagångssätt. Om sålunda en person, som icke alls är arbetsgivare, sysselsätter en tvättgumma under någon vecka eller en vedkarl, som sågar och bär ved, eller en gårdskar, som hjälper till med några sysslor, så skall riksförsäkringsanstalten söka upp denna arbetsgivare och taga upp avgift av honom. Ty om en sådan arbetare, som han sysselsätter, blir skadad, är riksförsäkringsanstalten skyldig att betala ut ersättning till den skadade. Detta system har medfört, att det blivit stora utgifter för anstalten, som självfallet få fördelas på de arbetsgivare, som äro försäkrade i anstalten. Däremot ha de arbetsgivare, som försäkra sig i ömsesidigt bolag, sluppit lindrigare undan och hava icke behövt deltaga i täckandet av dessa kostnader, som uppstå, genom att man icke av dem kunnat uttaga någon avgift. Nu ha såväl riksförsäkringsanstalten som Kungl. Maj:t för sin del ansett, att detta är ett oeffterrättighetstillstånd. Om vissa arbetsgivare prompt hålla på, att de skola få försäkra hos enskilda bolag, som de gjort, böra de dock deltaga i täckandet av dessa kostnader, som uppstå på grund av de förhållanden, jag nyss relaterat.

Beträffande de enskilda bolagens verksamhet, må det tillåtas mig att säga, att de arbeta på det viset, att de söka upp eller taga emot de bästa försäkringarna. Det är de stora fabriksägarna, de stora bolagen, som försäkra sina arbetare i ömsesidiga bolag. Och det är mycket enkelt för dessa ömsesidiga bolag att på det sättet på en gång taga emot stora massor av arbetare vid dessa företag såsom försäkrade, under det att riksförsäkringsanstalten måste söka upp och svara för alla enskilda, som finnas på olika platser ute över hela landet och som kunna betraktas vara arbetare enligt lagens mening. Det synes mig sålunda alldeles naturligt, att de arbetsgivare, som försäkra i enskilda bolag, skola ha skyldighet att bära åtminstone lika stor börda som de arbetsgivare, vilka automatiskt falla

under riks försäkringsanstalten. Och jag kan icke fatta, hur man som reservanterna har kunnat och velat förfäktat den åskådningen, att dessa arbetsgivare skulle ställas i en annan och bättre ställning än arbetsgivare i övrigt. Och vi alla, som sitta här och som kunna betraktas vara arbetsgivare under någon form, ha skyldighet att erlægga avgifter till riks försäkringsanstalten. Det faller stora förmåner på de stora bolagen ändå. Jag anser sålunda, att ett bifall till reservationen skulle innebära att bibehålla en orättvisa, som icke bör bibehållas.

Nu ha reservanterna också framhållit, att man icke bör vidtaga den ändring, som Kungl. Maj:t här föreslagit, emedan omorganisationskommittén håller på att utarbета förslag, och att vi böra avvakta utgången därav. Ja, det är alldeles riktigt, att det pågår en genomgripande undersökning beträffande omläggning av hela vårt socialförsäkringssystem. Men när det kan bli färdigt vågar ingen i dag säga något bestämt om. Det synes mig därför icke vara riktigt, att man nu som alltid skjuter fram en sådan sak och säger, att även om det här är ett förhållande, som mycket lätt kan ändras nu, så skola vi icke göra det, därför att om något eller några år kan komma ett förslag från en kommitté, som innebär, att vi skola lägga detta på ett annat sätt. Jag hoppas också — det vill jag säga — att det förslag, som kommittén skall komma med, slutligen skall visa sig vara sådant, att vi bliva befriade från de enskilda bolagens verksamhet och få staten såsom sådan att taga hand om hela denna verksamhet. Det är endast då man kan få pålagor och skyldigheter för arbetsgivarna och rättigheterna för de försäkrade jämnt och rättvist fördelade.

I övrigt är det en del förbättringar, som finnas i det kungl. förslaget, vilka i allmänhet tillstyrkts av utskottet. Jag skall icke ingå på alla dessa olika förslag. Det skulle taga rätt lång tid att belysa dem alla, och jag tror heller icke, att det är nödvändigt.

Jag vill därför inskränka mig till dessa få ord med en hemställan till kammaren att biträda vad utskottet föreslår, ehuru det icke i alla delar är i överensstämmelse med min åskådning. Det är icke ett helt bifall till Kungl. Maj:ts förslag, men jag anser, att det ändå kan tagas. Jag får däremot bestämt varna kammaren för att gå med på den reservation, som är fogad vid utskottets utlåtande. Den är framförd från extremt arbetsgivarehåll, där de söka, som jag förut sagt, bibehålla särskilda förmåner på andras bekostnad.

Herr Magnusson i Skövde: Herr talman! Endast ett par ord. Jag skall tillåta mig att draga i tvivelsmål, huruvida det kan vara riktigt, som herr statsrådet tycktes anse, att reservationen framförts från extremt arbetsgivarehåll. För min del tror jag det icke. Jag vågar påstå, att detta åtminstone för min del icke alls har varit förhållandet. Man har haft det intresset, att det skulle vara möjligt för de enskilda försäkringsbolagen att existera utan att belastas på ett orättvist sätt gentemot riks försäkringsanstalten. Jag

*Ang. ändring
i lagen om
försäkring
för olycksfall
i arbete.
(Forts.)*

Ang. ändring
i lagen om
försäkring
för olycksfall
i arbete.

(Forts.)

ber att få erinra om, vad jag tidigare yttrade här, att även om det är riktigt, att riksförsäkringsanstalten har en extra belastning därigenom att den måste taga alla ersättningar, som utbetalas för sådana tillfälliga arbetsgivare, som herr statsrådet nyss nämnde om, så har väl ändock riksförsäkringsanstalten genom den av staten bestående förvaltningen, genom portofriheten, genom förmånsrätten att indriva avgifterna i bo o. s. v. så stora förmåner, att de mer än väl utjämna de kostnader, som den har beträffande dessa försäkringar. Å andra sidan, när nu de enskilda bolagen hava kunnat ordna försäkringen tillfredsställande och i vissa fall, trots att de själva måste betala sina förvaltningskostnader, portoavgifter m. m., dock kunna lämna billigare premier än riksförsäkringsanstalten, så synes det icke vara befogat att nu lägga på dem en sådan extra beskattning, som denna fondinbetalning innebär. Jag tror därför, att det finnes starka skäl för att bifalla reservationen, och jag vill tillägga, att då enligt uppgift första kammaren har bifallit densamma, finnes det nu, såvitt jag kan se, ingen mening i att andra kammaren skulle fatta ett skiljaktigt beslut, då det icke synes mig vara möjligt att här vinna något genom försök till sammanjämkning, ty såvitt jag nu kan se kan knappast någon sammanjämkning i detta fall ske.

Jag vågar därför vidhålla mitt yrkande om bifall till reservationen.

Herr Karlsson i Gasabäck: Herr förste vice talman! Jag har för min del icke kunnat ansluta mig till den reservation, som är avgiven av mina borgerliga kamrater i utskottet i denna sak. Jag kan nämligen icke i likhet med den siste ärade talaren anse, att det är att belasta onödigt de enskilda bolagen, att dessa skola få deltaga i de kostnader, varom här är fråga. Jag ber att få påpeka, att socialförsäkringskommittén, som yttrat sig i denna sak, och i vilken arbetsgivarna också äro representerade — genom sin direktör herr von Sydow — icke har ansett, att det vore något oriktigt, att bolagen deltog i denna kostnad. Socialförsäkringskommitténs yttrande återfinnes på sid. 28 i den kungl. propositionen, där det heter: »Därest riksförsäkringsanstalten vore ensam bärare av hela försäkringen, skulle denna förlust fördelas på samtliga arbetsgivare, som avses i lagen, och således även drabba de arbetsgivare, som äro delägare i de ömsesidiga bolagen. Det synes vid sådant förhållande vara riktigt, att även dessa bolag deltaga i täckande av den ifrågasvarande förlusten, — —.» Detta yttrades av socialförsäkringskommittén före propositionens framläggande, och i den voro, som jag nämnde, arbetsgivarna också representerade. Detta gällde paragrafen, sådan den var avfattad i den kungl. propositionen, sedan har utskottet vidtagit en viss jämkning till arbetsgivarebolagens förmån.

Jag kan som sagt, herr förste vice talman, icke anse att någon orättvisa här föreligger, och jag skall sålunda be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Vidare yttrades ej. Efter av herr förste vice talmannen givna propositioner å de under överläggningen förekomna yrkanden biföll kammaren utskottets hemställan.

*Ang. ändring
i lagen om
försäkring
för olycksfall
i arbete.*

(Forts.)

§ 10.

Å föredragningslistan fanns vidare upptaget konstitutionsutskottets utlåtande, nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning med särskilda föreskrifter angående ersättning för debitering och uppbörd av landstingsskatt m. m. jämte en inom riksdagen i ämnet väckt motion.

*Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.*

Till konstitutionsutskottets handläggning hade båda kamrarna hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 204, däri Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga följande:

Förslag

till

förordning med särskilda föreskrifter angående ersättning för debitering och uppbörd av landstingsskatt m. m.

Häri genom förordnas, att, i stället för de i § 53 i förordningen den 21 mars 1862 om landsting meddelade bestämmelser, skola angående ersättning för upprättande av de i § 48 i nämnda förordning omfördade handlingar samt för debitering och uppbörd av landstingsmedel tills vidare tillämpas följande särskilda föreskrifter:

Ersättning för debiteringen skall såväl till häradskrivare som till kronouppbördstjänsteman i stad utgå med en och två tiondels procent å den del av uppbörden, som ej överstiger etthundratusen kronor, nio tiondels procent å den del av uppbörden, som överstiger etthundratusen men ej trehundratusen kronor, och sex tiondels procent å den del av uppbörden, som överstiger trehundratusen kronor.

Ersättning för uppbörden skall till kronouppbördstjänsteman i stad utgå med en procent å uppbörden för staden.

Ersättning till landskamrerare skall utgå med två tiondels procent å den del av uppbörden, som ej överstiger en miljon kronor, femton hundradels procent å den del av uppbörden, som överstiger en miljon men ej tre miljoner kronor, och en tiondels procent å den del av uppbörden, som överstiger tre miljoner kronor.

Där å äldre stat kvarstående landskamrerare eller häradskrivare icke är skyldig att underkasta sig minskning i honom tillkommande sportelinkomster, skall ersättning till sådan tjänsteman utgå efter hittills gällande grunder.

Till statsverket indragna provisionsandelar samt i tjänst kvarstående lantränkmästares provisionsandelar skola utgå efter hittills gällande grunder.

Ersättningen beräknas för varje kalenderår å det belopp, som hos länsstyrelsen bokförts såsom under kalenderåret influet.

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.

(Forts.)

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1922; och skall förtydning enligt de i förordningen stadgade grunder första gången beräknas å det belopp, som influtit under tiden 1 juli—31 december 1922.

Samtidigt härmed hade utskottet till behandling förehått en i anledning av förenämnda proposition inom andra kammaren väckt motion, nr 291, vari herr *Hansson* i Trollhättan *m. fl.* hemställt, att riksdagen i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget ville besluta ändring i sådant syfte,

att ersättning för debiteringen skulle såväl till häradskrivare som till kronoppbördstjänsteman i stad utgå med de procenttal, som av Kungl. Maj:t föresloges för de delar av uppbörden, som icke överstege femhundredratusen kronor, men med tre tiondels procent å den del av uppbörden, som överstege femhundredratusen kronor;

att ersättning för uppbörden skulle till kronoppbördstjänsteman i stad utgå med en procent å den del av uppbörden för staden, som ej överstege trehundredratusen kronor, men med en halv procent å den del av uppbörden för staden, som överstege trehundredratusen kronor;

att till statsverket indraga provisionsandelar och i tjänst kvarstående lantränkmästares provisionsandelar skulle utgå med hälften av hittills för var och en av dem gällande procenttal; samt

att vederbörande utskott måtte företaga de ändringar i av Kungl. Maj:t föreslagen lagtext, som för vinnande av dessa syften erfordrades.

Utskottet hemställde att riksdagen, med förklaring att förevarande proposition icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick bifallas och med anledning av motionen II: 291, måtte för sin del antaga följande

Förslag

till

förordning med särskilda föreskrifter angående ersättning för debitering och uppbörd av landstingsskatt m. m.

Häri genom förordnas, att, i stället för de i § 53 i förordningen den 21 mars 1861 om landsting meddelade bestämmelser, skola angående ersättning för upprättande av de i § 48 i nämnda förordning omnämnda handlingar samt för debitering och uppbörd av landstingsmedel tills vidare tillämpas följande särskilda föreskrifter:

Ersättning för debiteringen skall såväl till häradskrivare som till kronoppbördstjänsteman i stad utgå med en och två tiondels procent å den del av uppbörden, som ej överstiger etthundredratusen kronor, nio tiondels procent å den del av uppbörden, som överstiger etthundredratusen men ej trehundredratusen kronor, sex tiondels procent å den del av uppbörden, som överstiger trehundredratusen kronor men ej femhundredratusen kronor, och tre tiondels procent å den del av uppbörden, som överstiger femhundredratusen kronor.

Ersättning för uppboriden skall till kronouppbördstjänsteman i stad utgå med en halv procent å uppboriden för staden.

Ersättning till landskamrerare skall utgå med femton hundradels procent å den del av uppboriden, som ej överstiger en miljon kronor, en tiondels procent å den del av uppboriden, som överstiger en miljon men ej tre miljoner kronor, och fem hundradels procent å den del av uppboriden, som överstiger tre miljoner kronor.

Där å äldre stat kvarstående landskamrerare eller häradsskriver icke är skyldig att underkasta sig minskning i honom tillkommande sportelinkomster, skall ersättning till sådan tjänsteman utgå efter hittills gällande grunder.

De till statsverket indragna provisionsandelarna skola utgå med en halv procent. I tjänst kvarstående lantränstmästares provisionsandelar skola utgå efter hittills gällande grunder.

Ersättningen beräknas för varje kalenderår å det belopp, som hos länsstyrelsen bokförts såsom under kalenderåret influtet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1922; och skall förty ersättning enligt de i förordningen stadgade grunder första gången beräknas å det belopp, som influtit under tiden 1 juli—31 december 1922.

Vid utlåtandet voro emellertid fogade reservationer:

av herrar *Clason, Thulin, von Geijer, Sävström* och *Fast*, som ansett, att utskottet bort biträda Kungl. Maj:ts förslag;

av herr *Engberg*; samt

av herr *Gustav W. Hansson*, som ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen, med förklaring att förevarande proposition icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick bifallas och med anledning av motionen II: 291, måtte för sin del antaga följande

Förslag

till

förordning med särskilda föreskrifter angående ersättning för debitering och uppboird av landstingskatt m. m.

Härigenom förordnas, — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — — som överstiger trehundrausen kronor.

Ersättning för uppboriden skall till kronouppbördstjänsteman i stad utgå med en procent å den del av uppboriden, som ej överstiger femhundrausen kronor, och med en halv procent å den del, som överstiger femhundrausen kronor.

Ersättning till landskamrerare — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — — gällande grunder.

De till statsverket indragna provisionsandelarna skola utgå med en halv procent. I tjänst kvarstående lantränstmästares provisionsandelar skola utgå efter hittills gällande grunder.

Ang.
ersättning för
debitering och
uppboird av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.

Ersättningen — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag) — — —
influtet.

Denna förordning — — — (lika med Kungl. Maj:ts förslag)
— — — december 1922.

(Forts.)

Utskottets hemställen föredrogs. Därefter anförde:

Herr F a s t: Herr förste vice talman! Jag skall endast be att få säga några ord, då jag står antecknad som reservant.

Utskottet har i detta sitt utlåtande väsentligen frångått det kungl. förslaget, då det gäller ersättning för debitering och uppbörd av landstingsskatt. Sälunda har utskottet föreslagit kraftigare reducering av ersättningen för debiteringen av landstingskatten. Skillnaden är, att ersättningen för debiteringen till häradskrivare och kronouppbördstjänsteman i stad skall enligt propositionen utgå med $\frac{6}{10}$ procent å den del av uppbörden, som överstiger 300,000 kronor, under det att utskottet föreslår $\frac{6}{10}$ procent på den del av uppbörden, som överstiger 300,000 men ej 500,000 kronor, och därutöver $\frac{3}{10}$ procent. Enligt propositionen skall ersättningen för uppbörden till kronouppbördstjänsteman i stad utgå med en procent, men enligt utskottets förslag med en halv procent. Ersättning till landskamrerare skall enligt propositionen utgå med $\frac{2}{10}$ procent å den del av uppbörden, som ej överstiger en miljon, och med $\frac{15}{100}$ procent å den del av uppbörden, som överstiger en men ej tre miljoner, och med $\frac{1}{10}$ procent å den del, som överstiger 3 miljoner. Utskottet har föreslagit ersättningen till landskamrerare med $\frac{15}{100}$ procent å den del av uppbörden, som ej överstiger en miljon, $\frac{1}{10}$ procent å den del, som överstiger en men ej tre miljoner, och $\frac{6}{100}$ procent å den del av uppbörden, som överstiger 3 miljoner kronor. Vidare föreslås i propositionen, att de till statsverket indragna provisionsandelarna skola utgå med nuvarande belopp, medan utskottet föreslår, att dessa provisionsandelar skola uppgå till en halv procent.

Kungl. Maj:t har i denna sin proposition byggt på en fullständig utredning, som verkstälts av löneregleringskommittén, och i alla väsentliga delar har löneregleringskommitténs utlåtande följts. Nu måste jag säga, att det föreligger, såvitt jag förstår, icke skäl till så stora avvikelser, som ägt rum från utskottets sida gentemot vad löneregleringskommittén här har föreslagit. Ty man får i detta sammanhang icke glömma bort, att här avses en reglering, som endast är ett provisorium, som endast avser att gälla en kortare tid, och om jag icke är alldeles felaktigt underrättad, pågår redan inom löneregleringskommittén ett arbete för att komma fram till en definitiv lösning av detta föreliggande spörsmål. Under sådana omständigheter förefaller det mig, som om det icke funnes tillräckligt starka skäl för att nu gå fram för en så kraftig beskärning, som den utskottet här föreslår, då det gäller ett synnerligen kort provisorium. Vidare vill jag säga, att det är icke undersökt i vad mån vederbörande tjänstemän, som hava med uppbörd och debitering av

landstingsskatten att göra, hava i sin reglering av lönen ingående så att säga dessa provisionsandelar. Däröfver har man icke fått tillräcklig utredning, och då man här säger, att det må bliva städernas och landstingens sak att företaga en löneroglering i händelse att man nu beskär provisionsandelarna kraftigt, förefaller det mig icke vara fullt riktigt, ty det torde icke gå lika lätt att komma fram till en löneroglering som att beskära dessa provisionsandelar. Då man nu vidare säger, att landstingsskatten kommer att i fortsättningen uppgå till samma stora belopp, som den för närvarande gör, och att man icke har anledning att förvänta att det skall bliva någon väsentlig minskning, så tror jag, att utskottet även i det hänseendet har tagit något fel. Ty vid den taxering, som verkställdes, upplyste det, om jag icke är oriktigt underrättad, att taxeringssumman icke uppgår till mer än 60 procent av vad som tidigare har varit fallet. Jag tror, att den ständigt sjunkande prisindexen också måste medverka till att även landstingens utgifter i väsentlig grad måste minskas, och jag är dessutom övertygad om att med hänsyn till de sjunkande möjligheter för skattebetalning, som förefinnas, så blir det en tvingande nödvändighet för landstingen att begränsa sina utgifter till de minsta möjliga, så att man således kan utgå från, att dessa provisionsandelar icke skola tillnärmelsevis för framtiden bliva så stora, som de varit under senaste fem år. Jag tror i varje fall det icke vara berättigat att tänka sig det med dessa starka be- skärningar.

*Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)*

Vidare vill jag säga, att den jämförelse, som utskottet gjort mellan utgifterna för till exempel indrivandet av statsskatten och landstingsskatten, icke heller riktigt håller måttet. Jag har i mina händer en promemoria, som jag fått mig tillsänd från lönerogleringskommittén, som, såvitt jag förstår, slår benen undan den utredning som utskottet i det avseendet gjort. Jag skall tillåta mig citera några ord ur den promemorian. Man skriver så här: »Vad angår de till statsverket indragna andelarna av provisionen d. v. s. kronofogdarnas 1 % och i län, där räntmästare ägt kvarstå, $\frac{1}{4}$ %, vilar utskottets förslag, att dessa andelar böra nedsättas till $\frac{1}{2}$ %, på antaganden, som icke äro fullt riktiga. Utskottet utgår ifrån, att statsverkets utgifter för uppbördens upphämtande och redovisning endast skulle utgöra dels postverkets utgifter för ändamålet, omkring 820,000 kronor (år 1921), dels ock landskontorens särskilda utgifter för samma ändamål, omkring 63,400 kronor (år 1920), och utskottet kommer med denna utgångspunkt till, att statsverket för sin uppbörd omkring 92,290,000 kronor får betala mindre än landstingen, som för sin uppbörd av omkring 46,790,000 kronor få betala 1 % därav, alltså ungefär 470,000 kronor. Emellertid är det ingalunda så, att statsverkets utgifter för uppbördens i fögderierna och hela uppbördens redovisning stanna vid den beräknade kostnaden av omkring 883,400 kronor. Härtill komma först och främst utgifterna för en del nya tjänstemän å landskontoren, vilka i sammanhang med fögderiförvaltningens omorganisation fingo övertaga kronofogdarnas bestyr med uppbördens kontrollering och restläng-

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.

(Forts.)

ders upprättande jämte övervakande av landsfiskalernas redovisning, de s. k. uppbördsavdelningarna å landskontoren. Antalet tjänstemän å dessa avdelningar varierar rätt väsentligt men torde icke kunna sättas lägre i medeltal för län än till två eller tre, och kostnaden för dessas avlöning under år 1920 torde icke kunna beräknas hava i genomsnitt för län understigit 10,000 kronor. Härtill komma ytterligare kostnader för uppbördsgröromålen, vilka avföras å anslaget till skrivmaterialier och expenser.

Vid kronofogdetjänsternas indragning fingo landsfiskalerna övertaga kronofogdarnas bestyr med såväl de s. k. handräckningskrivelserna som ock medelsredovisningen, och just på grund härav blev landsfiskalernas avlöning höjd. Om denna höjning beräknas till 300 kronor, blir statens utgifter för uppbörden och redovisningen härigenom ökad med inemot 150,000 kronor.

Tager man hänsyn till alla de sålunda berörda utgifterna, torde det av utskottet påtalade missförhållandet mellan statsverkets och landstingets utgifter för uppbörden och redovisningen av deras uppbörd icke vara så synnerligen stort om ens något.»

Jag vill icke trötta kammaren med att citera vad löneregringskommittén anfört i fortsättningen. Det visar emellertid, att den grund, som man från utskottets sida byggt på, icke är fullt hållbar, och jag måste säga, att någon verklig utredning, som motiverar en så kraftig beskärning av provisionsandelarna, som här föreslagits, icke föreligger, och då det endast gäller ett provisorium, förefaller det vara tryggast att gå försiktigare fram och vänta, tills frågan föreligger om en definitiv reglering av hithörande spörsmål. Första kammaren har tagit utskottets förslag, och det förefaller därför, som om denna kammare av goda skäl kunde antaga reservationen, som är detsamma som Kungl. Maj:ts förslag. Sedan får man väl försöka sammanjämka besluten efter den reservation, vilken är avgiven av herr Hansson i Gärda, som går försiktigare fram än utskottet gjort. Jag tillåter mig, herr förste vice talman, att med dessa ord yrka bifall till den av herr Clason m. fl. avgivna reservationen.

Herr Persson i Fritorp: Herr talman! Föregående ärade talare sade, att vad som här föreslås är ett provisorium, och att vi därför icke borde vara med om den beskärning, som här är ifrågasatt. Men just med hänsyn till, att det är ett provisorium, och när vi kunna antaga, hur det verkar åtminstone närmast kommande år, synes det mig icke ligga någon fara däruti att nu gå med på det förslag, som utskottet kommit till.

Herr Fast yttrade, att landstingen vore alldeles tvungna att nedskrivna sina anslag, men häremot vill jag göra den invändningen, att riksdagen under de senaste åren pålagt landstingen så många skyldigheter, som de måste fullgöra. Jag skall erinra närmast om några sådana åligganden. Det är pensionstilläggen, som landstingen få utbetala, och därjämte skola de bidra till avlöningen åt barnmorskor och sjuksköterskor och till epidemisjukvården. Jag

antar, att alla av Er mina herrar, som tillhöra landsting, äro medvetna om, att epidemisjukvården innebär en av de allra största utgifterna, som riksdagen någonsin pålagt landstingen. Det är icke nog med, att de få bygga epidemisjukhus, utan därtill kommer underhåll och drift av anstalterna, vilket föranleder årliga permanenta utgifter för landstingen. Därför anser jag det förefinnes små utsikter för att landstingens utgifter under den närmaste tiden nämnvärt komma att gå nedåt.

*Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)*

Jag skall taga tre stickprov ur propositionen angående provisionens storlek under olika år och av dessa prov tager jag ett från vardera södra, mellersta och norra Sverige. År 1911 utgick provisionen i Sörmlands län med 6,423 kr., 1914 med 17,211 och 1920 med 89,765 kr., alltså med ett mera än 14 gånger större belopp än 1911. I Kristianstads län utgjorde provisionen 1911 5,431 kr., 1914 14,199 kr. och 1920 73,580 kr. I Västerbottens län var provisionen år 1911 7,228 kr., år 1914 9,944 kr. och 1920 77,346 kr. Dessa siffror visa, att den provision, som utgått till vederbörande befattningshavare, mångdubblats under de gångna åren.

Nu äro vi så långt framma på riksdagen, att det tyvärr knappast är tid att resonera utan blott votera. Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Häruti instämde herr *Magnusson* i Tumhult.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet *Thorsson*: Herr talman! Då jag haft åtskilligt att göra med förarbetena till denna proposition, ber jag att få säga några ord, även om den icke formellt tillhör mitt departement.

Den anordningen, att ersättningen för landstingsuppbörden skall grundas på procenttalet, har givit anledning till vissa anmärkningar, beroende på de onormala förhållanden vi under de senare åren genomlevat. Det har otvivelaktigt artat sig så, att provisionen blivit mer än rikligt tillmätt åt vissa uppbördsmän. Nu har det klagats från landstingens sida över denna deras utgiftsplikt, och Kungl. Maj:t har iscensatt en utredning härom. Utredningen har utförts av lönerегleringskommittén, som har till uppgift att göra upp nya grunder för avlöning åt vissa av de befattningshavare, som det här rör. Det förslag, som lönerегleringskommittén lämnat från sig, är sålunda i viss mån anknutet till de löneprinciper, som den kommer att i fortsättningen föreslå. Nu kan det ju alltid tänkas, att vissa av de provisioner, som kunna komma att utgå, för den händelse riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag, bli något för rikliga, men å andra sidan beröras därav många, vilka visst icke kunna sägas ha för stor inkomst, beroende på den mängd av avbränningar, som följa med deras uppdrag. Det är så, att man här har en blandning av statstjänare och stadstjänare. Häradskrivarna måste hålla en avsevärd arbetspersonal, som de av sina provisioner skola avlöna. Huru stora kostnader vederbörande åsamkas för tjänsternas uppehållande är en sak, som är svår att bedöma, men från en del håll ha

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.

(Forts.)

lämnats uppgifter, som visa, att om man följer konstitutionsutskottets förslag, så komma en del befattningshavare att få för liten inkomst för att kunna upprätthålla arbetet. Och då det här endast gäller ett provisorium på högst två år, så vill jag för min del ifrågasätta, om det skulle vara klokt av riksdagen att styra så till, att städerna finge lov att direkt skjuta till av sina skattemedel för att uppehålla respektive tjänster.

Nu ligger icke saken så till, som man från konstitutionsutskottets sida gör gällande, att det här enbart är en reglering mellan å ena sidan befattningshavarna och å andra sidan landstingen, utan landstingen betala in till statsverket en viss procent för det arbete, som staten utför för landstingens räkning. Nu vet jag, att man i landstingen resonerar så, att dessa få betala för mycket för uppbördsarbetet. Men då besinnar man icke, att på statens bekostnad utföres det huvudsakliga av debiteringsarbetet. Under sådana omständigheter kan ifrågasättas, om icke staten, ifall man skall vara riktigt noga i fördelningen mellan statens och landstingens skyldigheter, redan påtagit sig en så avsevärd del av den gemensamma kostnaden, att man icke bör minska statsverkets inkomster med 250,000 kr. eller någonting sådant. Man kan säga, att det icke är något stort belopp, men det är i alla fall ett belopp, varmed man minskar statens inkomster, och för de skattedragande är det egentligen av underordnad betydelse, om de få dessa 250,000 kr. på landstingsskatten eller de få dem i statsskatt, då den procentuella skillnaden mellan olika landsting icke är så avgörande, att detta i och för sig verkar avskräckande. Under sådana omständigheter kan jag icke finna, att saken egentligen berör de skattedragande i den omfattning, som man vill göra gällande, utan frågan rör sig om, huruvida landstingen skola bära en så stor del av uppbördskostnaderna eller staten skall bära en så stor del av dem. Och då det nu föreligger ett löneruleringsarbete i löneruleringskommittén, som delvis kan betraktas såsom ogjort, om man följde konstitutionsutskottets förslag, så skulle jag vilja ifrågasätta, om det icke vore riktigare, att andra kammaren följde Kungl. Maj:ts förslag, för att man skulle med detta förslag som utgångspunkt kunna fortsätta det arbete, som pågår i kommittén. Ett beslut i den riktning konstitutionsutskottet föreslagit kommer att ytterligare uppskjuta den tidpunkt, då löneruleringskommittén skall kunna vara färdig med sin omfattande reglering, och då tycker jag, att fördelarna icke på långa vägar kunna uppvägas av nackdelarna. Vi behöva en reglering fortast möjligt även för denna grupp statstjänare, såsom jag flera gånger förut framhållit i kammaren. Herr talman, jag anhåller därför, att kammaren benäget ville biträda Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Nilsson i Landeryd: Herr talman! Då jag i löneruleringskommittén deltagit i behandlingen av detta ärende och varit med om utarbetande av det förslag, som är grundläggande för den kungl. propositionen, anser jag mig böra yttra några ord beträffande denna fråga. Jag vill då till en början säga, att det förslag, som

föreligger, grundar sig på en mycket ingående utredning av kommittén. Material härför har inkommit från hela landet beträffande detta problem. Och jag kan försäkra kammaren, att kommittén sökt göra det bästa möjliga i detta avseende. Vi äro alla inom kommittén intresserade av frågan från ren sparsamhetssynpunkt vad det allmänna beträffar och icke minst från landstingens sida. Jag har som ledamot av Jönköpings läns landsting erfarenhet av, att provisionerna utgått med mycket betydande belopp. Men när herr Persson i Fritorp såsom utgångspunkt för sitt yrkande gjorde en jämförelse mellan provisionerna 1914 och de år som därefter ha följt, så tror jag icke, att den jämförelsen kan tillämpas beträffande de närmast kommande åren. Han framhöll visserligen att landstingens utgifter väsentligt ökats beträffande de förpliktelser som åligga landstingen, och han nämnde i det sammanhanget bland annat epidemivården. Men jag vill säga, att med epidemivården förhåller sig visserligen så, att det är en del landsting som omedelbart bygga därför avsedda sjukhus och sålunda för detta ändamål måste ikläda sig kostnader, men det definitiva genomförandet av landstingens övertagande av epidemivården skall icke ske förrän 1928. Vi ha påräknat inom kommittén att en betydande inskränkning av dessa sportelinkomster kommer att ske genom den väsentliga beskäringen av provisionerna men också på grund av bevillningskronans sjunkande. Vidare komma landstingens utgifter för lasarettsvård och för avlöningar av personal ävensom för proviantering också att sjunka på grund av indexens fall. Av allt detta följer, att sportelinkomsterna till befattningshavarna komma att betydligt nedgå.

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

Nu har jag den allmänna principiella uppfattningen beträffande löneregringsfrågor, att man skall icke föregripa en utredning, som pågår, vare sig i ena eller andra avseendet. I vanliga fall blir det så, att en sådan utredning föregripes, då man genomför en provisorisk lönerogring, som går i en mera frikostig riktning, än som vore önskvärdt. I detta fall avses en beskäring, men också härvidlag bör en sådan beskäring icke ske kraftigare, än att man tillgodoser en behörig rättvisa, och det vågar jag påstå, att, om riksdagen beslutar i enlighet med utskottets förslag, så blir rättvisan icke tillgodosedd, utan man kommer att gå fram hårdare på vissa punkter, än vad med rättvisa är överensstämmande.

Nu vill jag säga, att inom kommittén ha vi kommit så långt med dessa ärenden, att vi tänkt oss — det är visserligen endast preliminärt, men jag kan nämna det i alla fall — att ersättningen skall utgå för debiterad post. Därigenom kommer man ifrån de fluktuationer, som naturligtvis bli en följd därav att ersättningen utgår efter vissa procent på den debiterade skatten, och jag tror att man därigenom vinner en väsentlig fördel. Men å andra sidan tror jag, att det måste bli en ersättning fastställd att utgå utöver den ordinarie lönen, därför att förhållandena för olika tjänstemän äro så olika på detta område.

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

Jag vill på det livligaste hoppas, att kammaren i detta fall bifaller Kungl. Maj:ts förslag, som är grundat på en ganska ingående utredning beträffande förhållandena i hela landet och som jag därför tror kan anses vara betydligt mer vederhäftigt än det förslag, som utskottet framlagt.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr E d é n: Herr talman! Det är så mycket sagt nu till förmån för Kungl. Maj:ts förslag, att det kanske vore överflödigt att säga något ytterligare. Men jag får dock lov att uttala, att i ett sådant ärende som det här går det icke riktigt an att så, som herr Persson i Fritorp — väl mera på skämt — gjorde gällande: »icke resonera utan bara votera». Det var nog icke heller så allvarligt menat som det sades. Det går icke an att »bara votera» en sådan nedsättning av dessa provisionsandelar, som utskottet föreslagit, utan att riksdagen tänkt sig in i, dels huruvida det är rättvist och billigt att så förfara, men dels också huruvida detta icke kan medföra konsekvenser som riksdagen aldrig tänkt sig.

Ifråga om rättvisan och billigheten utav de provisionsandelar, som utskottet har föreslagit, kan jag nöja mig med att hänvisa till vad som särskilt av herr Nilsson i Landeryd nyss anförts. När det från självaste lönerogleringskommittén vitsordats, att det är icke rättvist och icke billigt med en så stark nedsättning av provisionsandelarna, då tror jag, att man skall låta det vitsordet gälla. Men ifråga om följderna: har egentligen konstitutionsutskottet tänkt sig, hur det skall gå, om man nu här tar och på en enda gång gör denna väldiga reduktion i uppbördsprovisionen? Jag kan för min del med den lilla erfarenhet jag har i dessa ärenden icke finna annat, än att resultatet blir, att det måste komma in framställningar från uppbördstjänstemännen i städerna och från häradsskrivarna samt förmodligen även från landskamrerarna med anhållan om att i annan form, direkt av staten, få åtminstone något i stället för den mycket stora beskärning av deras inkomster, som skulle följa av ett bifall till utskottets yrkande. Ty det vågar jag säga, att, om jag tager som exempel häradsskrivarna, så står det icke till för häradsskrivarna i gemen att hålla de biträden, som de behöva för att sköta hela denna debitering och uppbörd, ifall man skall sätta ned provisionen på sådant sätt, som konstitutionsutskottet här har föreslagit. Å andra sidan kan i all rimlighets namn icke hela maskineriet sättas i baklås genom förhastade beslut. Det finnes då icke någon annan möjlighet än att på annan väg täcka kostnaderna för oundgängligen behövliga biträden. Det blir därför så, att man får gå till Kungl. Maj:t, Kungl. Maj:t får begära medel av riksdagen, och så slutar det hela, såvitt jag kan finna, med att Kungl. Maj:t och riksdagen få för ändamålet bevilja anslag av statsmedel, i stället för att dessa utgifter hittills utgått av landstingsmedel.

Nu är det dessutom så, som herr finansministern nyss utvecklade, att, om också provisionerna av landstingsmedel under de se-

naste åren gått upp på ett sätt som ingen drömt om, så innebär redan Kungl. Maj:ts förslag, som också är löneruleringskommitténs, en mycket stark beskäring. Vidare kommer därtill en hastigt sjunkande taxeringssiffra, som innebär en stark beskäring. Herr Persson i Fritorp skall aldrig kunna göra gällande, att icke taxerings-siffran medverkar till nedgång av debitering och uppbörd. Ty det är klart, att landstingen icke under de närmaste åren komma att på-lägga en skatt, vars totalsumma tillnärmelsevis motsvarar vad den varit de senast förflutna åren.

Slutligen skulle jag också vilja ha sagt, att om också landstingen nu en tid betalat mera, än vad som varit rimligt för statens besvär med denna uppbörd, så går det å andra sidan icke an, såsom herr finansministern påpekade, att staten skall göra hela arbetet med taxeringen och debiteringen och dessutom arbetet med uppbörden mer eller mindre gratis åt landstingen. Det är icke bara uppbörden, som staten ombesörjer, utan det är också debiterings- och taxeringsarbetet. Dessa tre bestyr tillsammans motsvara verkligen en så pass betydande prestation, att det icke är rimligt, att denna skall underbetas på sätt utskottet föreslagit.

Med stöd av vad jag nu anfört och med hänvisning till de starka skäl, som framhållits av reservanterna och framför allt av herr finansministern och herr Nilsson i Landeryd, ber jag enträget att få hemställa till kammaren, om den icke finner det riktigast och klokast att bifalla Kungl. Maj:ts förslag, till vilket jag, herr talman, ber att få yrka bifall.

Herr H a g e: Herr talman! Jag tror att detta tal om att landstingens budget sjunker, och att alltså den summa, som dessa tjänstemän skulle ha att syssla med, skulle minskas, det talet bör dock ses mot bakgrunden av det förhållandet, att landstingen befinna sig i en utveckling, som gör att denna budget och denna verksamhet ökas och sträcker sig till allt större områden. Under sådana förhållanden, när det är fallet, så tror jag, att talet om att man särskilt med hänsyn till *detta* skäl om landstingsutgifternas minskning skall hålla på Kungl. Maj:ts förslag, är synnerligen omotiverat.

Från den utgångspunkten skall jag, herr talman, särskilt då jag tillhör ett landstings förvaltningsutskott och suttit där flera år, be att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Nilsson i Landeryd: Herr talman! Jag vill bara med anledning av vad herr Hage nyss yttrade erinra om vad herr finansministern framhöll, att detta provisorium skall gälla högst två år. Vi ha tidigare tänkt oss att om möjligt frågan skulle komma fram redan nästa år, så att en kungl. proposition beträffande denna lönefråga kunde vara att emotse redan nästa riksdag, i varje fall senast vid 1924 års riksdag. Och då det icke gäller mera än två år, så tycker jag, att man under den tiden bör gå försiktigt fram, så att det icke sker befattningshavarna någon orätt. Ty faktum är, att det

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

icke endast är befattningshavarna själva, som ha att ombesörja detta arbete, utan de måste skaffa biträden, och det i stor utsträckning. Det är således icke de själva, som uppbära denna inkomst ograverad, utan de ha för ändamålet stora utgifter. Och denna beskäring är mycket stark, det vill jag påstå.

Herr Engberg: Herr förste vice talman! Jag har vid utskottets utlåtande antecknat en blank reservation. Det är endast en formalitet, som har hindrat mig att vara med på den skriftligt avfattade reservationen.

Jag vill säga att det utlåtande, som konstitutionsutskottet här har kommit med, bygger på synnerligen fragmentarisk grund, därför att det hänför sig till uppgifter endast för ett begränsat område, där en av utskottets ledamöter haft närmare erfarenhet. Men utskottet har icke kunnat verkställa några beräkningar, hur det skulle kunna tänkas komma att verka över hela landet. Det har skett en summarisk reduktion, utan att man haft möjlighet att kontrollera de konsekvenser, som därav skulle följa. Det synes mig, att, när man haft dessa män i löneredgeringskommittén, om vilka vi dock alla veta att de sannerligen icke, då det gäller sådana här frågor, släppa ifrån sig något utan att grundligt ha dryftat detsamma, och när *de* äro ense om att man här skall gå fram med en viss varsamhet med hänsyn därtill, att det gäller ett kort provisorium, då tycker jag det är något för lättvindigt att här i likhet med vad utskottsmajoriteten har förordat gå fram med denna långt gående reduktion. Det har också från löneredgeringskommitténs ledamöter i riksdagen, såväl av herr Ekman i första kammaren som av herr Nilsson i Landeryd här i dag, med skärpa understrukits, att denna sak skall snart ordnas i ett större sammanhang. Och då är det ingen anledning för oss att rusa i väg och på ganska lösa boliner vidtaga en reduktion, utan att kunna överblicka konsekvenserna.

Jag ber, herr förste vice talman, att få yrka avslag å utskottets hemställan och bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Sävström: Jag ber att få svara herr Hage med några ord.

Herr Hage tycktes vilja göra gällande, att ökningen av landstingens utgifter är huvudsakligen beroende på de nya uppgifter, som blivit pålagda landstingen. Utskottet resonerar också på samma sätt i sitt utlåtande. Men för min del tror jag, att ett sådant påstående icke är riktigt överensstämmande med sanningen. Ty det har meddelats mig, att i Gävleborgs län har landstinget passat på att under högkonjunkturen upptaga ett belopp av icke mindre än 2,685,000 kronor till nybyggnadsändamål. Att en återgång till normala tider kommer att påverka utgifterna, bestyrkes också därav, att de stater, som äro uppgjorda för sjukhusen i Gävleborgs län för 1921, komma att visa mycket stora besparingar.

Jag ber, herr förste vice talman, att få yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

Herr Jansson i Edsbacken: Här har gjorts gällande, att landstingens utgifter troligen komma att minska under den närmaste tiden, och att därför provisionerna komma att nedgå avsevärt. Och herr Sävström trodde detta, därför att landstinget i Gävleborgs län varit så klokt att reservera ett par miljoner för nybyggnader. Men i alla andra län förmodar jag, att utgifterna skola stiga på grund av de bördor epidemilagen, som antogs för några år sedan, pålägger landstingen. Den byggnadsverksamhet, lagen föreskriver, har åtminstone icke i det län jag tillhör ens blivit påbörjad. Och vi ha därför att motse en utgift på 4 eller 5 miljoner för byggnadsändamål. Detta är sålunda en utgift, som riksdagen direkt pålagt landstingen.

Nu har det sagts från statsrådsbanken, att man genom en begränsning av provisionen åsamkar staten utgifter. Ja, men detta är riktigt, ty staten är den, som i första hand åsamkar landstingen de största utgifterna.

Alla ha varit överens om, att provisionen är oskäligt hög, och nu har Kungl. Maj:t liksom löneredgeringskommittén ansett, att den bör skäligen begränsas, och inom utskottet, där vi kalfatrat frågan, har man varit ense om, att det går att göra en beskärning av provisionen. Men det har stött på motstånd från småstädernas sida, därför att dessa på grund av den höga provisionen icke behövt avlöna sina uppborädsmän så högt som annars varit erforderligt. Om nu provisionen nedsättes, komma ifrågavarande tjänstemän troligen med större anspråk på ersättning av staden. Varje korporation får avlöna sina tjänstemän såsom behovet kräver, men icke skall väl provisionen sättas så, att småstäderna härigenom få hjälp att avlöna sina tjänstemän. Jag tror, att utskottet i detta fall kommit med ett välbetänt förslag och ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Hage: Herr talman! Jag vågar verkligen vidhålla den uppfattningen, som jag gjort gällande i föregående anförande. Mot herr Sävström vill jag säga, att även om det icke skulle förhålla sig på det sättet, att vissa landstings verksamhet icke utvidgats på alla områden så långt, är det dock på det sättet, att landstingens budget stiger snabbt på grund särskilt därav, att bl. a. nya lasarett och abnormanstalter uppföras. Det är så, att en viss social åskådning börjat tränga sig in och den tvingar landstingen att tillgodose hithörande intressen. Den sålunda sig utvidgande verksamheten pågår redan och den kommer icke att inträda först 1923 eller 1924, som herr Nilsson i Landeryd ville göra gällande. Jag vågar alltså alldeles bestämt göra det påståendet, att vi befinna oss i en utvecklingsperiod med ökning av utgifterna, och det är därför väl motiverat, att man håller på utskottets förslag.

För övrigt vill jag säga, eftersom det var någon här, som talade om, att en del av provisionerna gå till biträdena, att det är givet, att i samma mån indexen sjunker, komma lönerna till biträdena också att nedsättas, och då minskas utgifterna för dessa personer.

Från alla dessa utgångspunkter vidhåller jag bestämt mitt yr-

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.

(Forts.)

kande, och jag tror, att kammaren har gott av att taga utskottets förslag.

Herr E d é n: Herr talman! Det kan måhända anses förmätet att lägga sig mot de förmodanden, som här uttalats av erfarna landstingsmän om hur landstingens utgifter komma att ställa sig under den närmaste tiden. Men trots detta är det för mig fullständigt ofattligt, hur någon landstingsman kan tänka sig, att landstingens budget under de följande åren kan hållas uppe vid sådana totalsiffror, som vi haft under de senaste åren. Det ligger i öppen dag, att när bevilningskronorna sjunka, som vi redan nu kunna konstatera, till 60 à 70 % av vad de varit förut, så skulle ett uttagande av en lika hög totalsumma genom landstingsskatten, som förut utgått, representera en *höjning* av utdebiteringen till landstingsskatt, som jag är fullkomligt säker på icke kan tänkas. Därtill kommer, såsom påpekades av herr Nilsson i Landeryd, att den viktigaste av landstingens utgifter, nämligen den till sjukhusvården, sjunker kraftigt med den fallande indexen, och därför behövs icke heller en sådan utdebitering.

Herr Jansson i Edsbäcken påminte om, att riksdagen beslutat en epidemilag, som lägger vissa allvarsamma bördor på landstingen. Men han sade samtidigt, att man i Värmlands län ännu icke begynt göra något åt genomförandet av ifrågavarande beslut. Det är självklart, att det heller icke kommer att vidtagas några åtgärder, som hinna belasta landstingens budget för ifrågavarande ändamål under den korta provisorietid, som det här gäller, ett eller två år — mera blir det icke. Men enligt utskottets förslag skulle man på en gång nedsätta provisionen till ett slutbelopp, om vilket utskottet faktiskt icke lämnat någon som helst utredning. Jag vågar verkligen stå för den meningen, att resultatet av denna nedsättning av provisionen blir en så stark beskärning, att det icke låter sig göra att på härads-skrivarekontoren hålla de biträden, som man ovillkorligen behöver för att kunna göra arbetet i god tid.

Herr Hage anmärkte visserligen, att arvodena till biträdena också gå ner med den fallande indexen. Men olyckan är, att det icke är nog med att vederbörande uppbördsman förlorar så mycket i uppbörd, som motsvarar indexens fall, det är icke nog med att han dessutom förlorar ett belopp, motsvarande den beskärning Kungl. Maj:t gjort, utan utskottet har gått till en beskärning, som gör, att provisionen blir en bråkdel av vad den varit *även* i förhållande till de minskade omkostnaderna. Det blir en dubbel eller tredubbel nedsättning, som icke på något sätt kan uppvägas av den minskning av arvodena till biträdena, som kan komma ifråga. Jag vågar verkligen säga, att jag icke kan vara med om att taga på mitt ansvar att genomföra ett sådant beslut, vars konsekvenser, såsom jag nyss antytt, knappast kunna bli några andra än att dessa tjänstemän måste begära hjälp från staten i annan form för att kunna hålla sig med erforderliga biträden.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Nilsson i Landeryd: Herr talman! De som försvara utskottets ståndpunkt torde hysa den grunduppfattningen att den provision, som dessa befattningshavare uppbära, i regel uppgår till mycket höga belopp. Det finnes visserligen en och annan av här ifrågakvarande befattningshavare, som tål vid den beskärning av provisionen, som utskottet föreslagit, men det är å andra sidan ett mycket stort antal, som ha så små inkomster i denna form, att det blir orättvist, om nedsättningen sker enligt samma grunder efter hela linjen.

*Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)*

I kommittén sökte vi gå så långt ner, som man kunde göra. För ändamålet införskaffades uppgifter om de utgifter vederbörande hade i och för tjänsten. Det visade sig då icke möjligt göra större nedsättning av provisionen än kommittén förordad. Därför sker det orätt mot en stor del befattningshavare, om utskottets förslag går igenom.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Persson i Fritorp: Herr talman! Bland dem av kammarens ledamöter som jämväl tillhöra landsting råder uppenbarligen vitt skilda meningar hur landstingens utgiftsstaten de närmaste åren komma att se ut. Herr Sävström sade, att man i hans län under kristiden reserverat medel för de närmast följande åren, och det är han och hans län att gratulera till. Jag beklagar bara, att icke herr Sävström som ledamot av denna kammare försökt tillämpa samma system här i riksdagen. Det hade varit bra, om staten haft sparade pengar i dessa vargattider att tillgå.

För min personliga del blev jag förvånad över herr Edéns påstående, att det var alldeles uppenbart, att provisionen måste gå ned på grund av bevillningskronornas och landstingsskattens fall, men jag vill säga, vidkommande den senare är det svårt göra en sådan försäkran som herr Edén nyss gjorde. Om skatte-kronornas antal gå nedåt och landstingen ha lika stora utgifter som förut, så blir utdebiteringen så mycket större, den saken är väl utan vidare klar.

Vidare anförde herr Nilsson i Landeryd, att det icke var någon brådska med att ordna epidemisjukvården utan att det var tillräckligt, att den blev klar 1928. Jag beklagar de landsting, som icke ha sin epidemisjukvård ordnad före den tiden, ty det blir för dem alltför påkostande att på en gång ordna densamma. Även om landstingsskatten går ned till vad den var 1917, innebär det, att provisionen skulle utgöra inom hela riket 770,000 kr. Det är en ökning från 1914 med icke mindre än en halv miljon. Och under alla förhållanden tror jag ingen kan komma fram och påstå, att vi under de närmaste åren komma ner till 1917 års landstingsskattnivå. Det är åtminstone för mig ofattbart, att så skall kunna ske, men jag skulle gärna önska, att jag spådde fel.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Herr Jansson i Edsbäcken: Jag skulle vara glad, om jag kunde vara lika optimistisk som herr Edén. Även om bevillningskro-

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

norna gå ned, är det icke sagt, att skattekrönorna komma att minska.

Ifall vi skola röra oss med lokala förhållanden, vill jag säga, att vi måste börja byggandet av epidemisjukhus redan nu. Landshövning Edén trodde emellertid icke, att det behövde ske förrän provisorietiden var överstånden. Det planeras ett sjukhus i varje provinsialläkardistrikt. Vi skola ha 17 stycken i Värmlands län, och det är sannolikt icke något, som i kostnad kommer att understiga en fjärdedels miljon. Vi hade planerat för tre, men landstinget anslog medel blott till ett av dem och vågade icke under depressionstiden vara med om alla dem, som nämnden föreslagit, men nämnden fick i uppdrag att till nästa landsting framlägga förslag om uppförande av de 16 återstående.

Till sist vill jag påpeka, att första kammaren tagit utskottets förslag. Hur blir då ställningen, om andra kammaren tar Kungl. Maj:ts? Det finge väl bli en sammanjämkning mellan besluten. Men när första kammaren vågat taga utskottets förslag, tycker jag, att andra kammaren borde kunna slå in på samma väg. Det förundrar mig förstås icke, att en del tjänstemän vilja låta sina kolleger få så rundlig provision som möjligt. Men jag tror för min del, att de kunna taga sig fram, även om provisionen begränsas till vad utskottet föreslagit. Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet Thorsson: Herr talman! Herr Jansson i Edsbäcken anförde såsom principiellt riktigt, att, när landstingen fingo påtaga sig den ena utgiften efter den andra, grundade på riksdagens beslut, så bör också staten påtaga sig proportionsvis större anpart av landstingens allmänna utgifter för hithörande ärenden. Den uppfattningen delar jag, men jag vill, att detta skall ske efter en noggrannare omprövning, än vad som är möjligt för ett utskott att göra med några dagars behandling av ett ärende som detta.

Jag vill erinra om, att till landstingen utgå av direkta statsmedel 5 miljoner kronor, som äro upptagna i budgeten som beviljningsmedel och som väl få räknas såsom statens bidrag till landstingens förvaltningskostnader. Det är icke på det viset, att staten hör till dem, som trycka landstingen oproportionerligt högt. Jag skulle också vilja framhålla den synpunkten, att det är ju dock till landstingens egna medborgare, som de olika förmånerna göras, och då är det ju i viss mån riktigt, att ifrågakvarande utgifter drabba dessa landstings skattedragare i förhållande till vad deras landsting besluta.

Emellertid vill jag ännu en gång understryka, att vi visserligen kunna någorlunda uträkna bruttoinkomsterna för dessa tjänstemän, men vi kunna icke uträkna, huru mycket vederbörande få utbetala i hjälp för att uppfylla tjänsten. Jag har ansett, att man bör taga dessa saker i noggrant överbägande. Det är måhända så som herr Hage antog, att lönerna sjunka i samma hastiga eller kanske än hastigare tempo än själva indexen. Det är ju dock bara ett påstående, som man kan göra, och jag är inte riktigt på det klara med att det för-

håller sig så. Därför är naturligt, att jag håller mig till den utredning, som jag förutsätter ha omfattat en betydligt större del av landet än den utskottet haft tillgång till och på vilken utskottet grundat sitt förslag. Det har här gjorts gällande att landstingens budget icke skulle nedgå under den kommande tiden. Det vill dock förefalla mig att indexens sjunkande även skulle inverka här, jag anhåller att som stöd för mitt antagande få anföra att vid en enda av Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar ha utgifterna under detta år minskats med omkring 1 miljon kronor. Det är uppenbart, att besparing i förvaltningskostnaden för innevarande år måste minska landstingets utdebitering för nästa år. Men om vi då ta hänsyn både till en sådan sänkning i det utdebiterade beloppets storlek och till sänkning av provisionen på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, gå vi på två vägar fram till en utjämning.

Sedan vägar jag för min del icke gå längre. Men jag har för att påpeka detta, herr talman, dristat mig att än en gång taga kammarens tid i anspråk för att framhålla vikten av att Kungl. Maj:ts förslag bifalles.

Herr B o r g: Herr förste vice talman! Jag tror, att hur vi än debattera denna sak, så ligger den till på det sättet, att de besparingar, som utskottet gjort på denna punkt, komma icke att resultera däri, att dessa människor, som det här är fråga om, ha blivit på något som helst sätt styvmoderligt behandlade. Ty det är nog tämligen säkert, att dessa människor komma i fortsättningen att sitta med en riklig inkomst för det arbete, de ha att utföra.

Såvitt jag inte förstod herr finansministern orätt, fick jag en slags bekräftelse på detta, då han första gången hade ordet. Ty han nämnde också, att det kanske skulle kunna gå därhän, att den inkomsten skulle bli riklig, därest vi följde Kungl. Maj:ts förslag — och jag ber om ursäkt, i händelse jag inte uppfattat herr finansministern rätt härutinnan. De inkomster dessa människor haft hittills ha sannerligen tangerat gränsen till arbetsfri inkomst, och för att komma ifrån detta tarvas det nog en ganska stor besänkning.

Jag tror heller inte, att det tal, som här föres fram, håller streck, nämligen att dessa personers inkomster skulle komma att sjunka på grund därav att landstingets utgifter också skulle göra detta. Den omständigheten, att landstingens utgifter komma att sjunka på grund av billigare levnadsförhållanden här i landet och att sålunda även landstingen liksom alla andra kunna få köpa billigare varor, kommer alldeles säkert att neutraliseras av de merutgifter, som landstingen få i framtiden. Ty hur vi än resonera, så ha landstingen under årens lopp fått sig ålagda den ena uppgiften efter den andra, och i synnerhet nu och för närmaste tiden föreligga stora uppgifter för desamma. Det torde också vara säkert, att landstingen i framtiden få ännu större och flera uppgifter att fylla, som säkert komma att resultera uti att inkomsten till dessa människor blir mer än riklig även i framtiden.

Jag har endast velat säga dessa ord, ty det är ju icke på sin

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

plats att uppehålla kammarens tid längre. Jag ber därför endast att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Fast: Herr förste vice talman! Endast ett par ord. Jag vill vända mig mot den siste ärade talaren, då han påstår, att de beskärningar, som följa av utskottets förslag, ingalunda äro av den beskaffenhet, att vederbörande tjänstemän, som beröras av desamma, bli styvmoderligt behandlade, utan få en riklig inkomst. Han gick så långt, att han t. o. m. påstod, att dessa förmåner tangera gränsen till arbetsfri inkomst. Jag frågar: vad vet egentligen herr Borg och vad vet utskottet, hur dessa beskärningar verka. Finnes här någon tabell, som visar, hur det verkar för den ena eller andra uppbördsmannen, för det ena eller andra uppbördskontoret. Här har man en klumpsumma; och när man har kunnat visa att förmånerna skulle bli rimliga på en eller annan plats, har man dock ingalunda kunnat visa, att de skulle bli rimliga på alla platser. Troligtvis förhåller det sig på det sättet, att det blir en mängd arbetskrafter, som finnas på uppbördskontoren, vilka eventuellt få bereda sig på att i första hand drabbas av dessa beskärningar, om man här följer utskottets förslag.

Detta ständiga tal om, hurusom det inte är möjligt att få någon minskning till stånd i hela utgiftssumman för tjänstemännen, har icke heller kunnat styrkas, utan argumenteringen härför har snarare gått i motsatt riktning. Ty det torde väl ändå vara självklart, hur olika man än ser på dessa ting, att det givetvis är alldeles omöjligt antaga att för framtiden så stora summor skulle gå ut för landstingens ändamål, som skett under senare tider. Men därför blir sannerligen uppbördsmännens arbete icke förminskat. De poster, man får att sysselsätta sig med, bli i regel desamma som förut. Det blir en rad av skrивerier, en rad av arbete, även om man ej lyckas få in ett enda öre i skatt. Till detta vill jag lägga, att det vore mycket egendomligt, om andra kammaren, som i fråga om lönerogleringar brukar vara till den grad försiktig, när det gäller att föregripa en pågående utredning, nu skulle göra detta. Ty det skulle ha till påföljd, att man, i stället för att vinna vad man åsyftar på hithörande område, skulle få vänta än längre på att ernå en definitiv löneroglering.

Herr talman! Jag vidhåller därför mitt yrkande.

Herr Olofsson i Digernäs: Herr talman! Det har på åtskilliga håll här talats om att man skulle få en lägre landstingsskatt, när man nu komme till mera normala förhållanden. Men vad beträffar Jämtands län — jag är också landstingsman och har följt med, huru det ställer sig där — vill jag säga, att man icke har någon utsikt att få en mindre landstingsskatt, ehuru väl man har försökt skjuta på utgifterna så mycket som möjligt under högkonjunkturen; och detta gäller såväl lasaretsbyggnader som epidemisjukstugor och varjehanda. Men allt detta kan dock icke uppskjutas i längden, och vi ha redan börjat sätta i gång med en hel del.

Det skall byggas ett dyrbart lasarett i Sveg, och härtill ha vi måst låna upp penningar. Vi ha icke några fonderade medel att betäcka kostnaderna för dessa olika ändamål utan måste låna upp stora summor. Ställningen är därför ganska olika i olika landsting.

*Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.*

(Forts.)

Jag förstår för övrigt icke, att det kan behöva tvistas så förfärligt mycket på den här punkten. Det är ju endast de större beloppen, som här skulle begränsas, och det är icke heller så värst stor skillnad mellan Kungl. Maj:ts och utskottets förslag.

När nu första kammaren tagit utskottets förslag, hemställer jag, att så måtte ske även här.

Herr B o r g: Herr förste vice talman! Det förvånar mig verkligen, att herr Fast kunde förstå mig så, som skulle jag ha sagt, att de provisioner, som komma att utgå hädanefter till ifrågavarande tjänstemän, skulle tangera gränsen till arbetsfri inkomst. Jag sade emellertid, att vad de *tidigare* haft tangerade denna gräns, och det står jag fast vid.

Eftersom jag har ordet, ber jag att ytterligare få framhålla, att i konstitutionsutskottet satt en enligt min uppfattning sakkunnig man på detta område, nämligen rådman Lyberg från Falun. När man satt och lyssnade på honom och hörde alla de detaljer, som man hade att röra sig med, då man behandlade denna fråga, blev det tydligt och klart för mig, att dessa människor i fortsättningen komma att sitta med en så stor inkomst, att vi i andra kammaren kunna stå till svars med att besluta i enlighet med utskottets förslag. Min uppfattning är, att skulle vi följa Kungl. Maj:ts proposition, få vi alldeles säkert nästa år här i andra kammaren bevittna, att dessa tjänstemän erhålla alltför stora inkomster på grund av att förhållandena ändrat sig och särskilt att utgifterna stigit härvidlag.

Det har sagts här från vissa håll, att utskottet icke gjort någon utredning i saken. Om vi emellertid läsa utlåtandet, skola vi finna, att det dock på några sidor innehåller vad man skulle kunna kalla för en utredning. Men vad är det reservanternas presterat? Just ingenting. I utlåtandet finner man ingenting å deras sida, och sannerligen jag hört något starkt vägande skäl i deras uttalanden här heller. Man har uttalat en önskan om, att utskottet eller utskottets ledamöter skulle bestämt säga ifrån, hur mycket dessa människor skulle komma att erhålla i inkomst för framtiden. Ja, det vore roligt, om man hade kunnat göra ett uttalande härom. Men det har icke gått att nämna någon bestämd siffra. Detta kunna inte heller reservanterna, ja, icke någon i kammaren kan det, därför att vi här röra oss på ett område, där allt kan förändra sig. I den ena delen förändrar det sig på det sättet, i den andra på ett annat. Men säkert är, att det kommer att finnas personer, som i framtiden sitta med 4,000 kronors inkomst för icke stort mera arbete än att skriva sitt namn; — därtill ha de naturligtvis ett visst ansvar för de mottagna medlen. Jag tror, att vi kunna säga oss, att detta är mer än tillräckligt.

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.

(Forts.)

Därest andra kammaren följer första kammaren och bifaller utskottets hemställan, tror jag att man nästa år kan med större tillförsikt se tillbaka på det beslut, som man här i dag fattar. Beslutar åter andra kammaren, som herr Fast ville, tror jag, att vi få denna sak behandlad på ett sätt, som icke många skulle önska i denna sena timme av riksdagen. Vi stå snart färdiga att resa i allmänhet, och när utskottets sammanjämningsförslag kommer, finnes det kanske icke många här i kammaren, som bli i tillfälle att handlägga detsamma.

Jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Chefen för finansdepartementet herr statsrådet Thorsson: Herr talman! Jag ber om överseende, att jag nödgas återkomma.

Herr Borg tog som utgångspunkt för sitt första anförande, att jag hade antytt, att enligt Kungl. Maj:ts förslag vissa befattningshavare skulle få en jämförelsevis riklig inkomst. Ja, därmed är jag på det klara, men vi reglera inkomsterna icke bara för de befattningshavare, som både ha och få en jämförelsevis riklig inkomst, utan här gäller det att reglera för en hel del personer, som har små inkomster. Det är med hänsyn till dessa, som jag vill, att man inte skall gå längre än vad man efter verkställd utredning på sakkunnigt håll har ansett sig kunna tillstyrka.

Jag vill erinra om, att även med nuvarande provisioner ha vissa statstjänstemän icke mer än mellan 4,000 och 6,000 kronor i inkomst, och det finnes i vissa samhällen sådana, som icke ha mer än 2,000—3,000 kronor. För dessa små inkomsttagare innebär Kungl. Maj:ts förslag en beskärning med några hundratal kronor, medan enligt utskottets förslag reduktionen skulle gå upp ända till tusentals kronor. Det gäller nu att reglera för endast två års tid och icke för framtiden, som herr Borg tycktes vilja antyda, när han nämnde, att dessa tjänstemän naturligtvis även i framtiden skulle komma att få riklig ersättning. Ja, jag litat på, att det skall bli så, men den ersättningen erhålla de i så fall först i samband med den definitiva lönerreglering, som skall utarbetas — icke i samband med ett nu i hastigt mod tillkommet beslut i riksdagen.

Sedan sade herr Borg, att vi icke nu, med hänsyn till den sena timmen av riksdagen, skulle besvara utskottet med någon sammanjämnning. Detta kan dock icke vara avgörande för mig, när det gäller en fråga av denna beskaffenhet. Jag har icke bara till uppgift att skaffa pengar utan jag har också att se till, att de människor, vars existens jag har ansvaret för, bli någorlunda ordentligt behandlade av riksdagen.

Jag vidhåller därför, herr talman, den uppfattningen, att riksdagen bör bifalla den kungl. propositionen.

Herr Engberg: Herr förste vice talman! Jag ber om ursäkt, att jag tager till orda ännu en gång, men jag tvingas därtill genom ett par uttalanden av herr Borg.

När herr Borg åberopar den utredning, som verkställts inom

konstitutionsutskottet, vill jag framhålla, att denna ingenting annat innehöll än en del uppgifter därom, hur det ställde sig på *inkomstsidan* i förevarande avseende vad Kopparbergs län beträffar — uppgifter, lämnade av den ledamot i utskottet, som herr Borg själv nämnde. Men, mina herrar, det saknas i konstitutionsutskottets framställning varje antydning om, hur det ställer sig på *utgiftssidan* för de tjänstemän, som det här gäller. Det finns icke ens en ansats till kalkyler över de utgifter, som äro förenade med deras sysslor. När nu löneredningskommittén förfarit grundligt i detta avseende och genomgått inte bara detta enstaka område utan hela landet, varvid man tagit hänsyn såväl till de inkomster, som det här är fråga om, som också de faktiska utgifter, vilka äro förenade med sysslorna, och därpå byggt sina beräkningar, behöva herrarna icke vara tveksamma om, var vi ha att söka den *säkrare* grunden härvidlag.

Herr Borg skall icke inbilla sig att det här — såsom han ville göra gällande — är fråga om en liten klick av stora inkomstagare, som det icke skulle vara så kinkigt om man något kantstötte. Nej, det förhåller sig i själva verket på det sättet, att det gäller också avsevärda grupper av små inkomstagare, som redan nu ha det ganska knappt. När man nu ställer det så schematiskt att beskärningarna drabba icke bara de stora inkomsterna utan även de små, utan att man därvid kan överblicka följderna, vore det sannernligen en blodig och skriande orättvisa, som kammaren skulle göra sig skyldig till, om man på dylika lösa boliner beslöte i enlighet med utskottets förslag.

Herr talman! Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Ernfors: Herr förste vice talman! Jag är närmast uppkallad av herr statsrådet och chefen för finansdepartementet. Om jag icke misstog mig, yttrade han, att det här skulle gälla en beskärning för sådana inkomstagare, vars inkomster belöpa sig på omkring 2,000—3,000 kronor. Jag kan då inte underlåta att delgiva kammaren några siffror, som jag här har tillgängliga. För att kunna göra anspråk på att bli trodd vill jag meddela, att de äro tagna ur Kopparbergs läns landstingshandlingar för år 1921.

Först då några siffror för Älvsborgs län. Jag finner där icke någon, som i biförtjänst på denna uppbörd har ett lägre belopp än 2,409; 80 kronor — det är kronouppbördskassören i Ulricehamn. Till jämförelse må nämnas, att kronouppbördskassören i Borås år 1920 hade 27,454; 24 kronor. Jag skall inte trötta kammaren med alltför många siffror, utan vill ytterligare endast ur samma handlingar angiva, att uppbördsprovisionen för Kopparbergs läns landsting år 1920 uppgick till icke mindre än 132,249; 24 kronor. Om jag därmed jämför en siffra för äldre tid, kommer jag till det resultatet, att uppbördsprovisionen för år 1920 belöpte sig till dubbla beloppet av hela 1900 års landstingsskatt.

Jag ber, herr förste vice talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

Ang.
ersättning för
debitering och
uppbörd av
landstings-
skatt m. m.
(Forts.)

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr förste vice talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till Kungl. Maj:ts proposition i ämnet; och fann herr förste vice talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller konstitutionsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 24, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinuer Nej, har kammaren bifallit Kungl. Maj:ts proposition i ämnet.

Voteringen utvisade 106 ja mot 87 nej, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 11.

Vid härpå skedd föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande, nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av §§ 96, 97 och 98 regeringsformen samt § 68 riksdagsordningen jämte en inom riksdagen i ämnet väckt motion blev utskottets i nämnda utlåtande gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 12.

Ang.
ändringar i
avlönings-
reglementet för
tjänstemän
vid postverket
m. fl. verk.

Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 97, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa ändringar i avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m. jämte i ämnet väckta motioner:

Därvid anförde:

Herr Anderson i Råstock: Herr talman! Då jag nu har begärt ordet, så är det icke för att framställa något annat yrkande i fråga om utskottets förslag än om bifall till klämman. Däremot har jag, såsom framgår av den vid utskottets betänkande fogade reservationen, haft en avvikande mening i fråga om viss del av motiveringen. Saken gäller den av Kungl. Maj:t begärda rätten att få använda ett visst belopp för att vid statens järnvägar inrätta fem s. k. intressekontor. För att giva tillkänna mina tankar härom och framföra min åsikt, en åsikt, som jag också tror delas av rätt många av kammarens ledamöter, skall jag här be att få nämna några ord och vill därvid till en början uppehålla mig vid omfattningen av denna rörelse i vårt land.

Det finnes för närvarande cirka 200 intressekontor inrättade i Sverige, och av dessa är det ett femtiotal enbart i Stockholm. Dessa siffror visa ju, att intressekontoren, för att använda ett gängse uttryck, fylla ett länge känt behov. Det vore därför enligt mitt förmenande icke en dag för tidigt, om även statsmakterna intresserade sig för denna tanke och på sätt Kungl. Maj:t hemställt i propositionen låte inrätta dylika intressekontor vid statens järnvägar. Jag vill dessutom säga, att om man påstår, att detta är en nyhet för statens verk, så är detta en sanning med modifikation. Det finnes nämligen halvstatliga företag, såsom Tobaksmonopolet samt Vin- och spritcentralen här i Stockholm, vilka hava inrättat intressekontor. Vidare finnes det enskilda företag, bland dem enskilda järnvägar, som inrättat sådana kontor. Även stadskommunala intressekontor finnas, och för närvarande föreligger förslag i Stockholms stadsfullmäktige om inrättande av intressekontor för Stockholms stads befattningshavare. Denna sak har alltså varit föremål för ett mycket stort intresse från olika håll, icke minst från de kommunala myndigheterna här och var.

Det finnes också många enskilda arbetsgivare, som infört intressekontor, och detta har säkerligen skett icke enbart därför att vederbörande haft något större humanitärt intresse, om jag så får säga, utan därför att de — sett på lång sikt — ansett sig själva göra en minst lika god affär som personalen genom inrättandet av intressekontoren. Dessa kontor — och nu kommer jag till pudelns kärna — äro ju egentligen avsedda att vara en hjälpreda åt personer med små ekonomiska resurser, för att hjälpa dessa personer förbi åtskilliga svårigheter och samtidigt giva dem en ekonomisk uppfostran, ägnad att göra vederbörande bättre skickade att reda sig i livets svårigheter. Det är icke endast, som det heter i utskottets motivering, för att ombesörja skatte- och hyresbetalningar, som dessa kontor äro inrättade, utan de ha på många håll fått karaktären av sociala välfärdsanordningar, som taga hand om både det ena och det andra spørsmålet på mångahanda livets områden, men framför allt i frågor av ekonomisk art. I Örebro län, där vi också ha intressekontor i vissa trakter, åtminstone hos några större bolag, betraktar man dessa kontor som en god affär och anser, att det är en lycklig väg man slagit in på.

Jag vill också framhålla, att överallt där man anslutit sig till tanken på intressekontor och infört sådana, har detta skett utan att man påbjudit någon tvångsanslutning, utan man har lagt i personalens eget skön att ansluta sig till kontoren eller låta bli. Jag vill i detta sammanhang nämna en liten episod från ett industriellt etablissement här i Stockholm. Man utsåg där en särskild kommitté bland arbetarna, som fick i uppdrag att gå upp till arbetsgivaren med besked, att de icke ville vara med på att anlita intressekontoret. Nåväl, efter en relativt kort tid återkommo de enskilda ledamöterna i denna kommitté och anmälde sig till inträde i intressekontoret. Det är kanske inte så farligt att nämna det etablissement, där detta inträffade; det var hos det stora bolaget L. M. Ericsson & C:o här i Stockholm.

Det har alltså visat sig, att dessa intressekontor äro högst nödiga och högst nyttiga, och då de alltså fylla ett behjärtansvärt ända-

*Ang.
ändringar i
avlönings-
reglementet för
tjänst män
vid postverket
m. fl. verk.
(Forts.)*

Ang.
ändringar i
ar-lönings-
reglementet för
tjänstemän
vid postverket
m. fl. verk.

(Forts.)

mål, kan jag icke finna annat, än att det är en god gärning att gå med på vad Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit. Jag har därför, herr förste vice talman, dristat mig att yttra dessa ord och ber nu att få hemställa, att den del av statsutskottets förevarande utlåtande nr 97, som återfinnes på sidan 11 i utlåtandet och som börjar med orden: »Vad till sist» samt slutar med orden — det är i nästa stycke — »som ej heller kunna tillbakavisas», måtte utgå och ersättas med följande:

»Vad till sist beträffar den till riksdagens bedömande underställda planen att vid statens järnvägar inrätta vissa intressekontor, avsedda att bland annat ombesörja skatte- och hyresbetalningar m. m. för vederbörande personal, vill utskottet giva sin anslutning härtill. Utskottet får dock framhålla att med hänsyn särskilt till att tanken på dylika anordningar för statsförvaltningens del torde vara rätt ny och oprövad, det synes nödvändigt därvidlag framgå med stor försiktighet, tills erfarenhet vunnits om nyttan av de vidtagna anordningarna stå i ett rätt förhållande till de ekonomiska uppoffringar staten kan få vidkännas härför.»

Mitt yrkande blir alltså, herr förste vice talman, att de stycken jag omnämnt måtte utgå och ersättas med vad jag nu uppläst. I övrigt har jag, som sagt, intet annat yrkande än om bifall till utskottets förslag.

I detta yttrande instämde herrar *Knutsson*, *Bäcklund* och *Höglund*.

Herr *P a u l s e n*: Herr talman, mina damer och herrar! Då jag väckt en motion i ett ämne, som äger samband med det, som behandlas i nu förevarande utlåtande, skall jag be att få säga ett par ord. Motionen i fråga går ut på att »riksdagen måtte, på de platser där nu manlig poststationsföreståndare med full sysselsättning med postgöromål finnes, besluta inrätta postexpedition av klass I; att till stationsmästare vid dylik postexpedition må kunna befordras manlig poststationsföreståndare, som innehåft sådan befattning i minst tio år, samt att poststationsföreståndaren på platsen, om han besitter vederbörliga kvalifikationer, måtte hava förmånsrätt framför andra sökande.»

Nu har Kungl. Maj:t i sin proposition föreslagit inrättande av postexpeditioner vid klasserna 2 och 3 för kvinnliga poststationsföreståndare, men de manliga poststationsföreståndarna har man helt och hållet lämnat åt deras öde. För min del anser jag, att om en person skött en poststation i många år till allmänhetens fulla belåtenhet, så är det alldeles i sin ordning, att denna person beredes en fastare anställning.

Jag hade nu hoppats, att riksdagen skulle rätta till detta, men det har man icke gjort. Utskottet säger så här: »De i motionerna gjorda framställningarna gå väsentligen ut på att såsom föreståndare för postexpeditioner av nuvarande typ — enligt propositionen »av klass I» — skulle kunna anställas dels manliga poststationsförestån-

dare, vilka då skulle bliva stationsmästare med placering i 6:e manliga lönegraden, dels kvinnliga poststationsföreståndare, för vilka skulle inrättas en ny befattning, stationsmästare i 4:e kvinnliga lönegraden. När riksdagen år 1919 beslöt införande av de nuvarande stationsmästaretjänsterna vid postverket och därmed beredde att inrätta postexpeditioner av nuvarande typ, gjorde riksdagen uttalanden, av vilka otvetydigt framgår, att dessa nya postanstalter skulle ersätta icke blott poststationer utan även postkontor. Och bland de sex postexpeditioner, som hittills inrättats, har halva antalet ersatt postkontor. På stationsmästarna av denna kategori måste man, enligt utskottets förmenande, ställa ganska stora fordringar i fråga om kompetensen. För denna uppfattning talar den omständigheten, att de tjänstemän, som skola befordras till stationsmästare, skola utöver föregående ganska omfattande utbildning underkasta sig en speciell utbildning.»

Ja, det är ju alldeles givet, att det fordras en rätt stor kompetens, men jag undrar, om det är svårare för dessa poststationsföreståndare att lära sig dessa saker, som skola inhämtas vid de särskilda utbildningskurserna än vad det är för förste postiljonerna. Dessa poststationsföreståndare ha ju i många år sysslat med dessa ting, då däremot förste postiljonerna haft en helt annan verksamhet. Jag tycker för min del, att det skulle vara lika lätt för poststationsföreståndarna att med framgång genomgå dessa kurser och därigenom vinna den nödiga kompetensen, som det bör bli för förste postiljonerna.

Utskottet yttrar vidare: »Under sådana förhållanden, och då ett bifall till motionerna skulle medföra tillkomsten av ytterligare nya tjänster, anser utskottet sig icke kunna biträda de i nu ifrågavarande avseende motionsvis framställda förslagen.»

Jag för min del kan inte finna, att det enligt den av mig förordade anordningen blir några nya tjänster, det gäller endast att bereda de poststationsföreståndare, som finnas, möjlighet att bli expeditionsföreståndare på de platser, där de tidigare haft sin verksamhet. Det gäller bara att förändra dessa platserns karaktär från postanstalter till postexpeditioner, och då tycker jag, att det icke skulle bereda några svårigheter. Det är ju icke annat än både rätt och rimligt, att dessa personer, som i många år skött sina platser till allmänhetens fulla belåtenhet, få stanna kvar vid förändringen och därigenom er-hålla en fastare anställning.

På dessa grunder ber jag, herr talman, att få yrka bifall till min motion. Jag yrkar följaktligen bifall till utskottets hemställan med de ändringar, som föranledas av ett bifall till min motion.

Herr Nilsson i Landeryd: Med anledning av herr Paulsens yttrande nyss vill jag påpeka, att det är inte meningen, att hela detta antal poststationer, som är omnämnt i den kungl. propositionen, oövilkorligen skulle göras om till postexpeditioner, utan meningen är, att allt eftersom postgöromålens omfattning växer och det från den synpunkten anses lämpligt och nödigt att inrätta en postanstalt med större befogenhet än en vanlig poststation, skulle en sådan post-expedition inrättas. Det är väl intet tvivel om, att generalpost-

Ang.
ändringar i
avlönings-
reglementet för
tjänstemän
vid postverket
m. fl. verk.

(Forts.)

Ang.
ändringar i
avlönings-
reglementet för
tjänstemän
vid postverket
m. fl. verk.

(Forts.)

styrelsen vid bedömandet av detta kommer att taga all möjlig hänsyn till de nuvarande innehavarna av poststationerna, så att dessa få sitta kvar, så länge de kunna, och att förändringen får anstå, till dess lämpliga förhållanden för dess genomförande inträda vid poststationen. Det är inte möjligt att tänka sig, att denna reform skulle genomföras i större omfattning, därför att därigenom skulle givetvis tjänstemannakåren vid postverket betydligt ökas. Avsikten är, att förändringen skall genomföras i den mån det anses lämpligt med avseende å postgöromålens art och omfattning.

Beträffande herr Andersons i Råstock yrkande om ändring i motiveringen, vill jag endast säga, att denna fråga om intressekontor tror jag inte är av så stor betydelse för befattningshavarna själva. Det har åtminstone inte visat sig vara så vid statens järnvägar. Under sådana förhållanden tror jag, det är lämpligt, att kammararen bifaller utskottets förslag oförändrat även beträffande motiveringen.

Jag ber således, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Häruti instämde herr *Olofsson* i Digernäs.

Herr *Paulsen*: Herr talman! Herr *Nilsson* i Landeryd sade, att man skulle inrätta postexpeditioner i den mån, göromålen växa på poststationerna. Ja, det har jag nog begripit. Men vad jag inte kan inse, det är, varför inte dessa poststationsföreståndare, då den anstalt, där de ha sin verksamhet, förändras till postexpedition, skola kunna få förestå denna expedition, som de dock ha skött i många år. Det tycker jag vore både rimligt och riktigt, att de finge.

Herr *Nilsson* i Landeryd säger, att han hoppas, att föreståndarna skola få sitta kvar på sina befattningar i många år. Ja, men det är ju bara ett hopp. Vore det inte skäl, att det fastsloges; då sutte de inte så löst som för närvarande.

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Herr *Olsson* i Kullenbergstorp: Herr talman! Blott ett par ord med anledning av det yrkande, som statsutskottets vice ordförande gjorde om en ändring i motiveringen, som i realiteten betyder, att riksdagen skulle gå med på inrättandet av de här föreslagna intressekontoren. Som man kan se av propositionen, gäller det nu i första hand, att man skulle inrätta fem dylika, och vart och ett skulle till en början kosta 11,000 kronor. Alltså 55,000 kronor i första hand. Men bakom detta förslag ligger — det säges tydligt — att man anser dessa kontor vara endast början och att man sedan skall fortgå på den inslagna vägen. Jag tror sannerligen, att den ekonomiska ställningen nu är sådan, att vi få vara varsamma, innan vi vare sig inrätta nya tjänster eller bidra till inrättandet av sådana. Det är ofrånkomligt — det har åtminstone varit rättesnöret för mitt arbete i statsutskottet. Jag kan inte förstå, att vi nu skulle ha så gott om pengar, att vi skulle kunna inlåta oss på allt, som

den ärade talaren ville. Han sade, att detta är en god gärning. Ja, här finns plats för många både goda och tvungna gärningar, goda gärningar, som pressa sig på oss på alla håll och kanter. Den ärade talaren vet alltför väl, hur man i många fall, där det gällt en god gärning, som varit mycket angelägen, har fått svara: Vi måste se på det ekonomiska; vi kunna inte göra allt. Jag tror inte något tillfälle varit så olämpligt att påbörja denna sak som det nuvarande.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets såväl hemställan som motivering.

Herr Anderson i Råstock: Herr talman! Blott ett par ord! Jag kunde inte följa med en del av herr Olssons i Kullenbergstorp motivering, då han sade, att inrättandet av de nu föreslagna intressekontoren var bara början till inrättandet av ett större antal. Om nu dessa inrättningar visa sig vara bra och fylla ett länge känt behov, skulle det då inte vara all anledning att fortsätta?

Och så vill jag betona en sak till. Det finns en del enskilda arbetsgivare, som på egen bekostnad inrättat intressekontor och sagt: Det är fritt; var så god och kom, alla som vill. Och det har visat sig vara en god affär. Det gäller visserligen här 55,000 kronor, men jag tror, att den summan kommer att betala sig många gånger, om, därför att de penningar, intressekontoren taga hand om, bli på ett effektivt och ändamålsenligt sätt använda.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Efter av herr förste vice talmannen till en början givna propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till det av herr Paulsen under överläggningen framställda yrkandet blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

Vidare gav herr förste vice talmannen propositioner i fråga om motiveringen, nämligen dels på godkännande av utskottets motivering, dels ock på godkännande av det förslag i avseende å motiveringen, som framstälts av herr Anderson i Råstock; och godkände kammaren utskottets motivering.

§ 13.

Statsutskottets utlåtande, nr 98, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anvisande av anslag till räntor å statsskulden föredrogs härpå; och biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 14.

Vidare föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 99, i anledning av väckta motioner om beredande av anslag för vissa ändamål från överskottsmedel uppkomma genom krigsförsäkringskommissionens verksamhet.

*Ang.
ändringar i
avlönings-
reglementet för
tjänstemän
vid postverket
m. fl. verk.
(Forts.)*

*Ang.
användande
av vissa
överskotts-
medel.*

Ang.
användande
av vissa
överskotts-
medel.
(Forts.)

Ordet begärdes därvid av :

Herr Ljungberg, som anförde: Herr talman! Det är icke min avsikt att resa någon invändning mot riksdagens ståndpunkt uti denna fråga i fjol, då riksdagen motsatte sig förslaget om att anvisa medel för vissa ändamål, utan att beslut samtidigt kunde föreligga i respektive sakfrågor.

Den av herr Olsson i Broberg m. fl. väckta motionen innebär ju, till skillnad från riksdagens ståndpunkt i fjol, ett förslag om direkt anvisande av medel för här angivet ändamål, och det vill förefalla mig, som om utskottet borde ha kunnat intressera sig något mera ingående för denna framställning, än vad som synes hava varit fallet.

Då emellertid utskottet nu här vill räkna in i budgeten även denna rest av krigsförsäkningskommissionens överskottsmedel, varom nu är fråga, har jag, herr talman, känt mig uppfordrad att vädja till regeringen och speciellt då till herr finansministern, att han med sin kraft behjärtat ville ingripa för att bistå sjömännen i deras pensionsfråga. Det är klart, att det inte kan bli fråga om att avsätta hela det belopp, som ännu återstår — fem miljoner kronor har det ju sagts — till berörda ändamål, men nog förefaller det mig, som om herr finansministern vid dispositionen av dessa överskottsmedel åtminstone skulle kunna reservera något belopp för det ändamål, jag här avsett.

Krigsförsäkringskommissionen framhöll ju i sin skrivelse den 18 maj 1921 som ett önskemål, att medel funnes tillgängliga, då sjömännens pensionsfråga skall ordnas, för att såmedelst kunna förbättra pensionerna åt de tjänstgörande sjömän, vilka icke kunnat erlagga pensionsbidrag under fastställd tid. Skeppstjänstkommittéerna ha ju också gjort framställning vid uppvaktning hos finansministern om att han måtte behjätta samma syftemål. Och här i riksdagen gjordes ju i fjol upprepade framställningar att få riksdagen att medgiva, att något av här berörda medel måtte besparas för det nämnda ändamålet. Det är uppenbart, att det skulle för de gamla sjömännen, som inte kunna bli i tillfälle att avsätta något för lösande av sin pensionsfråga, vara synnerligen tacknämligt, om de här kunde få påräkna finansministerns och regeringens bistånd för lösande av denna sin pensionsfråga. Det är uppenbart, att dessa gamla sjömän annars inte kunna få påräkna det understöd på sina gamla dagar, som deras arbete synes berättiga dem till.

I sakens nuvarande läge vill jag givetvis inte göra något yrkande, men jag hoppas, att denna min vädjan för de gamla sjömännen ändå skall gå fram till herr finansministern.

Härpå yttrade:

Herr Nylander: Herr talman! Jag kan endast beklaga att statsutskottet ej ansett sig kunna taga någon hänsyn till den av mig väckta motionen, oaktat statsutskottet säkerligen väl känner till

den depression, under vilken sjöfarten liksom våra andra näringar lider. Jag anser, att det sannerligen inte hade varit för mycket, att åtminstone en del av krigsförsäkringskommissionens överskottsmedel, som dock ha kommit till stånd genom vår svenska sjöfart, också under denna svåra tid hade kommit denna till godo. Men då statsutskottet ju i denna punkt står så pass enhälligt, vill jag inte göra något yrkande, utan skall inskränka mig till att uttala den förhoppningen, att om vår sjöfart längre fram kommer med någon ny vädjan till våra statsmakter, dessa då skola behjerta vad sjöfarten kommer att begära.

*Ang.
användande
av vissa
överskotts-
medel.
(Forts.)*

Herr Olsson i Broberg: Herr talman! Då jag jämte mina kamrater på bohuslänsbänken har väckt en motion, som blivit behandlad i detta utskottsutlåtande och blivit av utskottet avstyrkt, så skall jag be att få yttra några ord.

Jag förstår, att läget nu är sådant, att det icke tjänar någonting till att yrka bifall till motionen, men jag får säga, att jag, i likhet med vad en föregående talare betonade, anser, att statsutskottet har tagit allt för liten hänsyn till den motion, som jag m. fl. här har framlagt. Jag vill nämna, att jag hade hos sekretariatet på avdelningen begärt att få lämna litet närmare upplysningar om den sak, som motionen avser, och sekretariatet hade också antecknat detta. Men jag har sedan inte fått höra något vidare från avdelningen, vilket väl beror på glömska, kan jag tro. Jag vill emellertid göra denna erinran, ty det kan ju vara ett observandum, som kanske kan vara värt att beakta, att då en motionär har väckt en fråga, som kan tarva, att man inför utskottet får lämna några närmare upplysningar än vad i motionen har presterats, detta inte borde vara annat än till gagn för frågans utredning.

Denna motion, som vi här framburit, är av den beskaffenheten, att om man vill räkka en hjälpsam hand åt någon kategori av små näringsidkare, som kommit i trångmål på grund av olycker, som de blivit utsatta för, så borde det här ha varit ett lämpligt tillfälle att visa något intresse i den vägen. Vi ha en ömsesidig försäkringsförening för fiskefartyg och mindre fraktfartyg i Bohuslän, vilken heter Bohusläns fiskareförening för sjöförsäkring. Denna förening har en 50-årig tillvaro bakom sig och allting har hittills gått ganska lyckligt. Den är grundad på ömsesidighetsprincipen. Och för att inte de årliga utgifterna för delägarna skola bli för stora, så har man ganska billiga ordinarie premier. Men då olycker inträffa, så sker särskild utdebitering för täckande av de förluster, som genom olyckorna kunna uppstå. Föreningen har som sagt haft den lyckan under de gångna 50 år den existerat att kunna själv reda upp sina affärer. Olyckorna ha icke varit så avsevärda, att det varit någon särskild svårighet för föreningen att med egna resurser hjälpa dem som drabbats av olyckor. Men förra året led denna lilla förening genom de stormar, som rasade under de

Ang.
användande
av vissa
överskotts-
medel.
(Forts.)

tre höstmånaderna, förluster, som uppgingo under dessa tre månader till 132,000 kronor. Och när härtill kommer de förluster, som i allmänhet bruka uppgå till 50,000 å 60,000 kronor om året, så kommer man upp till belopp på nära 200,000 kronor, som skall utdebiteras på dessa små fiske- och fraktfartyg utöver årspremierna. Detta gör, att dessa små fartyg på cirka 50 bruttoton ha att erlægga ett belopp för året av omkring 1,000 kronor i ordinarie årspremie och extra utdebitering. Med de usla förhållanden som råda på fraktmarknaden, förstår man, att läget under sådana omständigheter måste vara så gott som tröstlöst för dessa jämförelsevis fattiga människor. Det är ju här fråga om fartyg, som ägas av dem, som föra dem. Det är alltså här inte några kapitalister, som ligga bakom, utan det är dessa arbetare på sjöfartens område, som det är fråga om. Nu hade man tänkt sig, att man av krigsförsäkringskommissionens överskottsmedel skulle kunna få en handräckning. Detta har ansetts vara så mycket mera berättigat, som en stor del av den bohusländska fiske- och fraktflottan under krigstiden varit riskförsäkrad hos krigsförsäkringskommissionen och alltså i viss mån bidragit till den behållning, som uppstått i nämnda fond. Nu är det ju många här, som gripa efter dessa medel, och nu pretenderar man också på dem för att fylla något hål i statsbudgeten. Såvitt framgick av de upplysningar, som av herr finansministern lämnades i statsverkspropositionen, så skulle emellertid behållningen, när allting är utrett, komma att belöpa sig till omkring 5 miljoner kronor. Det torde väl då kunna anses, att det slutliga ändamål, till vilket man vill använda dessa medel, icke skulle behöva förvanskas eller bli i avsevärdare grad påverkat, om man här räckte en hjälpsam hand åt denna lilla i trångmål stadda sjöassuransförening. Det har i motionen ifrågasatts att för ändamålet skulle anslås 100,000 kronor för att därigenom bilda en skaderegleringsfond, som icke allenast för tillfället vore att tillgå utan varigenom även denna förenings framtida existens skulle bättre tryggas och möjlighet skapas att tillgodose delägarna.

Emellertid förstår jag som sagt att, såsom läget nu är, ingenting kan åstadkommas, särskilt som frågan redan varit före i första kammaren — där motionen även väcktes av representanter från Bohuslän — och utskottets hemställan därvid bifallits. Jag har dock icke kunnat underlåta, att här stryka under, hur förhållandena i fråga verkligen gestalta sig, då jag icke kan värja mig för det intrycket, att utskottet har behandlat denna motion med alltför lätt hand, något lättare hand, än det faktiska läget i denna sak borde hava motiverat.

Jag har således, herr talman, under de förhållanden som föreligger, intet yrkande att göra.

Herr *Corneliusson* förklarade sig instämma i detta anförande.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 15.

Härefter upptogs till behandling sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande, nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av postsparbanken och införande av postgirorörelse m. m. ävensom i ämnet väckt motion. *Ang. omorganisation av postsparbanken m. m.*

I en den 10 mars 1922 dagtecknad proposition, nr 152, vilken efter överenskommelse mellan stats- och bankoutskotten blivit hänvisad till förberedande behandling av sammansatt stats- och bankoutskott, hade Kungl. Maj:t framlagt förslag till omorganisation av postsparbanken och införande av postgirorörelse m. m.

I samband med denna proposition hade utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren väckt motion, nr 131, av herr *Julin*.

Utskottets hemställan innefattade,

dels att riksdagen måtte med bifall till vad Kungl. Maj:t i avseende härå föreslagit besluta, att postsparbanken skulle med utgången av år 1922 upphöra såsom självständigt ämbetsverk och vid ingången av år 1923 inordnas i postverket, som i följd därav skulle vid sistnämnda tidpunkt övertaga postsparbankens samtliga tillgångar och skulder; avslå Kungl. Maj:ts förslag i fråga om införande i Sverige med 1923 års ingång av postgirorörelse;

för sin del antaga av utskottet framlagt förslag till förordning angående postsparbanken; samt

fatta vissa andra av omorganisationen föranledda beslut;

dels ock att herr *Julin*s ovanberörda motion, i vad den ej blivit genom utskottets nyssberörda hemställan besvarad, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr *Lindman*: Herr talman! Jag kan icke underlåta att begära ordet i denna fråga angående postsparbankens inflyttning i postverket, oaktat bakom detta betänkande står ett enhälligt utskott. Jag har begärt ordet, därför att jag för min del icke kan vara med om utskottets förslag och velat hava detta anmält till kammarens protokoll.

Om vi se tillbaka i tiden på hur det var, då postsparbanken inrättades, så finna vi ju, att postsparbanken från början var en byrå i generaltullstyrelsen. Men den hade en ganska lös infattning i poststyrelsen. Sammanhanget var ganska formellt. Och sedermera, år 1911, utbröts den därifrån, och vi voro med här i riksdagen om att besluta, att postsparbanken skulle bli ett självständigt ämbetsverk. Det var alltså för ungefär 10 år sedan, och sedan dess har den under denna tid varit ett självständigt ämbetsverk. Naturligtvis fanns det skäl, som föranledde till att man då gjorde postspar-

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.

(Forts.)

banken till ett självständigt ämbetsverk, och man undrar nu, om det kan finnas några skäl, som föranleda till, att man nu skall uppriva det beslutet och återgå till det gamla, nämligen att flytta in postsparbanken i postverket igen. Ja, det skäl, som nu framföres, är detta, att postsparbanken skulle kunna arbeta under bättre och modernare former, om den vore en byrå i generalpoststyrelsen. Det är sålunda en inre organisationsfråga, nämligen om man skall kunna åvägabringa moderna och bättre former. Men nog är det väl bra underligt, när detta ämbetsverk i alla fall skall utföra precis samma arbete, om man inte skall kunna införa de bättre och modernare formerna inom postsparbanken såsom ett självständigt verk lika väl som i samband med dess inflytande i generalpoststyrelsen. Det är mig omöjligt att begripa, att man kan försvara åtgärden med, att man därigenom skulle för postsparbanksrörelsen kunna skapa bättre och modernare former. Dessa kunna ju införas lika bra utan denna omändring, i fall man anser, att de behövas. Att av den anledningen vidtaga en sådan stor åtgärd som att flytta in postsparbanken i postverket finner jag icke vara rimligt. Det är ju icke fråga om att taga bort postsparbanken. Rörelsen skall alltjämt fortgå, men nu omhänderhavas av en byrå i poststyrelsen i stället för av postsparbanken. Chef blir en byråchef i stället för en överdirektör. Tjänstemännen flytta in i poststyrelsen, utom naturligen de, som utskottet och Kungl. Maj:t sätta på indragningsstat, såsom överdirektören och kanske en del andra. Kostnaderna äro kvar, de komma på postverkets stat i stället för på postsparbankens.

De sakkunniga, som utarbetat detta förslag, hava nu verkligen kommit med ett förslag till förenklat system. Det skulle bli förenklad och förbättrad bokföring. De hava till och med talat om, att det därigenom skulle kunna inbesparas hundratusentals kronor. Man blir litet förvånad, när man läser vidare i handlingarna om vart alla dessa besparingar taga vägen. I den kungl. propositionen hava de redan krupit ihop. När man kommer till utskottets betänkande, finner man, att de äro totalt bortglömda. Där hava de sakkunnigas hundratusentals kronor besparingar förvandlats till detta platoniska uttryck: »Utskottet förutsätter, att i de avseenden, där förändringar äro nödvändiga, införandet av nya metoder sker efter noggrann prövning under hänsynstagande icke blott till det ekonomiska driftresultatet utan även till bankens trygga och regelbundna funktion.» — Man måste verkligen säga, att vad utskottet här kommit med är ganska magert. Och de stora besparingarna, dem har man, som jag säger, tappat bort. Det förefaller mig ganska underligt, att en person, som nu suttit som ordförande bland de sakkunniga och där trott sig kunna göra epokgörande uppfinningar beträffande bokföringen i postsparbanken, sedermera kan sitta som ordförande i utskottet och nöja sig med denna föga pretentiösa önskan om förbättringar. Och vilken garanti har man nu för att dessa förenklingar komma att införas? I den kungl. propositionen finner man icke någon. Och i utskottets utlåtande heter det, att det ankommer på postverket att göra detta. Varför skall man alltid gå

till väga på det sättet nu för tiden i riksdagen, att man skall plocka sönder frågorna så att säga i två delar. I den här förevarande frågan skall man besluta, att ett verk skall upphöra, flyttas in i generalpoststyrelsen, under motivering av förenklingar och besparingar. Men man talar icke om, hur de förenklingar och besparingar skola göras, som nu skulle föranleda inflyttningen; dem kommer man med efteråt. Varför inte komma med alltsammans på en gång? Det är nu flera gånger under denna riksdag som liknande förekommit. Man ändrar en grundlag och beslutar öppen votering, men talar inte om, hur den voteringen skall gå till. Så har det varit med det ena och det andra, och så är det i detta fall också. Lägg fram utredningen och se efter, om besparingar och förenklingar kunna åstadkommas, men begagna icke dessa åtgärder som skäl för en inflyttning av banken i postverket, då dessa åtgärder kanske sedermera aldrig någonsin komma till stånd!

Det är för övrigt, mina herrar, ganska egendomligt med detta ärende. Det har beretts av sakkunniga, som jag nämnde. Myndigheterna hava sedan hörts, och alla dessa hava avstyrkt. Riksgäldsfullmäktige, riksbanksfullmäktige, statskontoret, generalpoststyrelsen och postsparbanksstyrelsen, alla, som tillfrågats, hava avstyrkt detta. Likväl kommer Kungl. Maj:t fram med ärendet, och utskottet går, som jag nämnde, enhälligt med på förslaget.

Nu vill jag framhålla en olägenhet, som efter min mening är förenad med denna inflyttning i postverket, den nämligen att man då får in den gamla postsparbankens räkenskaper i postverkets. Har man postsparbanken som en särskild organisation, ett särskilt verk, så har detta sina egna räkenskaper. Man kan då överblicka dem, och både Kungl. Maj:t och riksdagen kunna följa dem och se, huruvida postsparbanken är ett verk, som det lönar sig att upprätthålla, som går ihop, som går med vinst eller kanske med förlust. Men när banken kommer att flyttas in i generalpoststyrelsen, har man inte samma absoluta trygghet för, att det kommer att bli på det sättet. Det är för övrigt efter min uppfattning mycket lättare att nu överblicka detta.

Så till sist, herr förste vice talman, skall jag, för att så noga som möjligt hålla mitt löfte beträffande tiden för mitt anförandes längd, blott tillägga, att det förelåg ett förslag från de sakkunniga om postcheckrörelse, vilket förslag användes som ett motiv för postsparbankens inflyttning i poststyrelsen. Kungl. Maj:t tog bort postcheckrörelsen och inskränkte sig till att medtaga endast en postgiro-rörelse. Utskottet har tagit bort även denna rörelse. Därmed har det skäl, som från början framfördes för inflyttningen, att det var bättre att en byrå i poststyrelsen omhänderhade postcheckrörelsen och postgiorörelsen, bortfallit, och det finns överhuvud taget inga skäl, herr förste vice talman, kvar för den åtgärden.

Jag ber därför att få yrka avslag å utskottets hemställan.

Herr Kristensson: Herr förste vice talman! Jag skall försöka fatta mig kort. Till en början vill jag säga, att för min per-

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)*

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.

(Forts.)

sonliga del gick jag in i detta sammansatta stats- och bankoutskott utan någon förutfattad mening, och jag var ganska skeptisk mot den föreslagna planen. Men efter alla de föredragningar vi hade i detta ärende, och efter det vi tagit del av fakta, hur postsparbanken nu är organiserad, måste jag för min del låta alla betänkligheter vika, och nu är jag varmt övertygad, att det är för statsverket det bästa, därest förevarande hemställan, varom utskottet varit enhälligt, nu av denna kammare bifalles, såsom första kammaren gjort.

Då herr Lindman slutade sitt anförande med att säga, att inga skäl talade för förslaget, så tror jag, att om han ändrade om detta »inga» till »så gott som alla» skäl tala för reformen, så komme han sanningen betydligt närmare. Det är nu möjligt för riksdagen att här göra en verklig besparing. Om riksdagen nu går på avslag, vad blir då följden? Då måste Kungl. Maj:t komma in med proposition och äska en massa ökade anslag helt enkelt för att kunna hålla postsparbanken i verksamhet. Och personalen får antagligen heller ingen lönereglering, vilken den nu kommer att få. Postverket får dessutom 300,000 kronor i ersättning för arbetet vid postanstalterna; nu har verket ofantligt mycket mindre. Då en bank har en inlåning på 100 miljoner kronor och inte betalar något vidare för allt detta arbete, som uträttas vid postkontoren med ut- och inbetalningar, och det går, som det hände vid den tid kommittén tillsattes, att banken inte kunde betala avlöningen för huvudbokföringen i Stockholm, då förstår var och en, att det måste vara något galet med denna anstalt.

Det är detta, som nu kommer att rättas till. Ty jag är övertygad om, att så kommer att ske. Skulle det framdeles bli så, att postsparbanken skulle utveckla sig, vilket jag vill hoppas den gör, så är det möjligt, ifall man vill ta banken som självständig anstalt, att flytta tillbaka till det gamla.

Bankens inflyttning nu i postverket innebär bland annat, att det blir större rörelsemöjlighet för personalen. Man kan då inom det större verket välja lämplig chef och lämpliga arbetskrafter. Och detta erfordras, för att man skall kunna komma till en omorganisation. Jag kan säga, att det är så, att den ordinarie personalen större delen av sin tid får springa till det ena rummet efter det andra för att hämta väldiga liggare med flera tusentals konton samt där bokföra uttag och insättningar. Sådant tager ansenlig tid och vållar större besvär, än som är nödvändigt och behöfligt.

Vad postgironörelsen vidkommer, har den för tillfället avstyrkts. Man ansåg nämligen, att man inte nu ville gå in för att upprätta nya tjänster; men den saken kommer nog tillbaka, därest det i landet skulle visa sig finnas behov av postgironörelse. Utskottet har inte ställt sig principiellt avvisande mot den saken.

Det förslag, som här föreligger, är, som herrarna kunna förstå därav, att utskottet är enhälligt, en kompromiss, som jag tror det vore mycket lyckligt, om denna kammare ville bifalla.

Jag har lovat herr talmannen att fatta mig kort. Innan jag slu-

tar, skulle jag emellertid vilja bemöta ett påstående, som jag ej vill ha oemotsagt.

Herr Lindman sade, att alla i ärendet hörda myndigheter avstyrkt. Ja, det har riksbanksfullmäktige och riksgäldsfullmäktige gjort, men jag vill erinra därom, att såväl riksbanksfullmäktige som riksgäldsfullmäktige hava haft en representant vardera i denna styrelse. Vidare har generalpostdirektören avstyrkt omorganisationen, men han har också suttit med och varit medansvarig i viss mån för den förvaltning som varit. Beträffande statskontoret är det så, att den, som närmast haft att utreda detta ärende, föredraganden, tillstyrkt förslaget. Vad generalpoststyrelsen vidkommer hava alla av verket hörda postmyndigheter tillstyrkt en inflyttning ehuru generalpoststyrelsen, som jag nyss nämnde avstyrkt för sin del. Det är alltså inte ett så fullständigt enhälligt avstyrkande, som det kanske ser ut på papperet. Det är också ganska naturligt, att dessa myndigheter tagit ett visst intryck av de framställningar, som äro gjorda från verket. Dessa imponerade på mig också till en början, men när jag fann, att det var en spindelväv, som gick sönder, när man närmare vidrörde den, böjde jag mig.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Som tiden nu var långt framskriden och flera talare anmält sig för yttrandes avgivande, beslöt kammaren, på hemställan av herr förste vice talmannen, att uppskjuta den vidare behandlingen av förevarande utlåtande ävensom handläggningen av övriga på föredragningslistan upptagna ärenden till kl. 7 e. m., då detta sammanträde enligt utfärdat anslag komme att fortsättas.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4,58 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)*

Måndagen den 29 maj.

Kl. 7. e. m.

Fortsattes det på middagen började sammanträdet; och leddes förhandlingarna även nu av herr förste vice talmannen.

§ 1.

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.*
(Forts.)

Herr förste vice talmannen anmälde till fortsatt handläggning sammansatta stats- och bankoutskottets utlåtande, nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av postsparbanken och införande av postgirorörelse m. m. ävensom i ämnet väckt motion; och lämnades därvid enligt förut skedd anteckning ordet till

Herr *Lithander*, som yttrade: Herr förste vice talman! Såsom ledamot av den kungl. kommitté, som under ett par års tid sysslat med utarbetandet av det förslag, på vilket Kungl. Maj:t grundat den proposition, som vi nu behandla, må det tillåtas mig att yttra något i denna fråga.

Kommittén gick reservationsfritt fram utom i en enda liten detalj, och dess förslag avsåg att söka få anpassat för våra förhållanden det, som i utlandet, i Tyskland, Österrike, Schweiz och andra länder hade nått en mycket stor utveckling och varit köpenskap och över huvud taget samfundslivet till stor nytta, nämligen postcheck- och postgirorörelsen. Kungl. Maj:t har tagit upp förslaget, ehuru väl de döpt om namnet och kallat det för en postgirorörelse och i viss mån beskurit det, men det förslag, som Kungl. Maj:t framlagt i den punkten, hade nog kunnat utveckla sig till att bli vad som i varje fall kommittén avsåg med detsamma och som varit önskvärt för landet. Men det tillsattes en beredning, jag tror den kallades postsparbankssakkunniga, och de ha tillfogat en detalj, vilken ingen enda av de myndigheter, som tillfrågats, tillstyrkt. Det är nämligen den detaljen, att till postgirorörelsen skulle fogas även det, att den nuvarande postsparbanken skulle inflyttas under generalpoststyrelsen. Jag får lov att säga, att det torde väl vara ganska enastående — i varje fall känner jag ingen motsvarighet därtill i svensk förvaltning — att en regering lägger fram en sak, som av *alla* hörda myndigheter avstyrkts. Man har vänt sig, som förut här redan nämnts, till generalpoststyrelsen, postsparbanksstyrelsen, riksgäldfullmäktige, riksbanksfullmäktige, statskontoret och skolöverstyrelsen. Allesam-

mans ha enstämmigt avstyrkt utom en reservant i statskontoret, som anslutit sig till tanken på, att postsparbanken skulle flyttas in i generalpoststyrelsen. Kungl. Maj:t har endast alltså att stödja sig på de sakkunniga. Och bland de sakkunniga var det en, som reserverade sig, men det torde i alla fall vara den i dessa frågor mest vägande, nämligen generalpostdirektören. Han har icke velat vara med på det. Då går man ändå fram med ett förslag, som skulle avse att inom generalpoststyrelsen föra in postsparbanken. Och jag vill erinra om, att i intet enda land har den organisationen genomförts. Andra länder ha fått postsparbanksrörelse o. s. v., men ingenstädes har det fått en sådan utformning, som Kungl. Maj:t här framlagt och som utskottet för sin del godtagit. Ty där det finnes, är sambandet vida lösligare än som här är avsett att bli mellan postsparbanksrörelsen och generalpoststyrelsen.

Det är ju också sedan ett underligt öde, att det väsentliga, nämligen postgiringen, skär utskottet bort, så att riksdagen har endast kvar det, som är minst önskvärt av allting och framför allt minst önskvärt, när det saknas samband med det, som varit upphovet, nämligen en postgiorörelse. Där hade jag ansett, att man kunnat gå på bifall till Kungl. Maj:ts förslag, ty där fyller man en uppgift, som är landet och samfärdseln till gagn. Men när utskottet strukit den delen och när första kammaren för sin del har tagit utskottets förslag, så är det meningslöst att nu yrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag i den punkten, ty därom kan icke någon gemensam votering äga rum. Den saken är fallen. Och det är därför, herr förste vice talman, som jag för min del icke har kunnat anse annat, än att kammaren gör klokast i att nu avslå utskottets hemställan, i den förhoppningen att Kungl. Maj:t kommer in med ett förnyat förslag i denna fråga och att den då icke därvid anknyter någonting, som avstyrkes av samtliga av de inom förvaltningen hörda myndigheterna. Ty starkare belägg måste det givetvis finnas för någonting sådant.

Jag har ansett det, herr förste vice talman, vara min plikt och min ofrånkomliga plikt att yttra detta, när jag haft det uppdraget att sitta i denna kommitté, som har utarbetat förslaget, och när man ser det så förvanskad, som det har blivit först hos Kungl. Maj:t, genom att Kungl. Maj:t beskurit en viktig del, och sedan hos utskottet, som tagit bort resten, och resultatet av det hela skulle bli, att den institution, som det här gäller, upphör att vara självständig. Jag erkänner gärna, att postsparbanken har icke fungerat bra, sådan den nu varit, men det finns ingenting, som talar för, att den skall fungera bättre, därför att man flyttar in den i det verk, vars chef icke vill ha den in i detsamma, en anordning för övrigt, vartill icke finnes någon motsvarighet i något annat land.

Jag vill säga, att de reformer, de besparingar, som kunna göras genom generalpoststyrelsen här, kunna lika väl göras, om Kungl. Maj:t målmedvetet vill giva direktiv för, huru postsparbanksrörelsen inom den nuvarande organisationen skall ordnas för att bättre fylla sin uppgift. Man har talat om, att det skall göras besparingar. Men det blir inga besparingar, ty det första man har att göra, då

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)*

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)

man följer Kungl. Maj:ts förslag på denna punkt, är, att man avskedar en chef, som är i sin fulla liyskraft och fulla vigör och sätter honom på indragningsstat med full och hel avlöning. Man skall sedan skapa en ny chef, som skall tillkomma i generalpoststyrelsen och ha sin avlöning där. Det kan icke vara riktigt och välbetänkt. Behåll då hellre den chef man har och gör de reformer inom verket, som behövas. För övrigt vill jag påpeka, att någon inbesparing av personal lär väl under alla förhållanden icke kunna äga rum i avseende å de fast anställda.

Vad som talats så mycket i pressen om, att man här drager in ett ämbetsverk och gör så oerhörda besparingar, det har man således icke fått belägg för vare sig i den kungl. propositionen eller i utskottsbetänkandet. Eljest hör jag icke till dem, som icke vilja göra besparingar i statsförvaltningen. Men jag anser, att det bör ske på ett förnuftigt och riktigt sätt.

Jag ber, herr talman, att få yrka avslag på utskottets hemställan.

Vidare anförde:

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr talman! Inför den stora samling av riksdagsmän, som här finnes, får jag naturligtvis fatta mig kort, när vi ha så många ärenden kvar på föredragningslistan.

Man skall verkligen icke förvåna sig över någonting här i världen. Eljest kände jag mig mycket förvånad över, att den siste ärade talaren, som så många gånger deklarerat, att han egentligen icke vill giva sig in på statsdrift, här går så i selen för postgiroörelsen. Det är väl statsdrift att på det sättet överföra pengar från den ene till den andre, som vi ju ha rikliga tillfällen till här i landet ändå. Jag har aldrig haft något besvär att bli av med pengar till andra. Det har gått briljant, vare sig personerna varit nära eller långt borta. Och när vi ha bankerna, som med postremissväxlarna utan minsta kostnad tillhandagå allmänheten, då har jag sannerligen svårt att förstå, huru det kan vara något större behov av postcheck. Om det gäller större belopp, så kommer väl aldrig postcheck i fråga, och för de mindre beloppen ha vi ju postanvisningarna. Om vi titta på kartan, skulle det bli fjorton postgirokontor. Det roade mig att draga upp, huru det skulle gå till, om en person skulle skicka pengar med postcheck t. ex. från Båstad till Laholm. Först skulle han ju då naturligtvis inlämna beloppet på postkontoret i Båstad, där anteckningar skulle göras på kassaavdelningen och andra avdelningar. Så skulle denna girohistoria sändas ned till Malmö till dess girokontor, bokföras och klaras där. Därifrån skulle den gå upp till Göteborgs girokontor, bokföras och klaras där igen, och så ned till Laholm. Och så i tidernas lopp skulle pengarna vara framme. Jag kan då inte säga, att det skulle befördra snabbhet i rörelsen. Men jag vill medgiva, att för vissa grenar av affärsverksamhet kunde det vara till fördel, t. ex. de affärer, som arbeta nästan uteslutande

med efterkravsförsändelser. De skulle kunna spara litet personal. Men staten fick hålla den i stället. Och jag tycker väl ändå, att vi skola icke ens i posten med öppna ögon inrätta någonting, som vi se ovillkorligen skall giva förlust. Och är detta strängt taget behöfligt? Den ärade talaren sade, att det skulle vara bra att ha. Ja, här är mycket, som kan vara bra, men är det alldeles nödvändigt? Man får väl se på kostnaderna och om det uppfyller ändamål, som icke kunna tillgodoses på annat sätt. Och det vågar jag påstå, att det här icke gör.

Alltså blevo vi i sammansatta utskottet tämligen snart färdiga med postgirosaken.

Då vi sedan kommo in på den andra delen av förslaget, gingo vi oaktat alla de hörda myndigheternas avstyrkande med på Kungl. Maj:ts förslag, att postsparbanken skulle inrangeras under generalpoststyrelsen. För mig tycktes det vara litet egendomligt, att man skulle ha två sådana verk som generalpoststyrelsen och postsparbanksstyrelsen, som skulle fungera såsom något liknande de siamesiska tvillingarna. De skulle först vara sammanväxta tämligen långt upp. Så skulle man skilja dem åt litet igen, och så skulle de dragas ihop i toppen, nämligen generalpostdirektören. Jag frågar: Vad gagnar dylikt till? Hade det varit ett verk, som kunnat fungera ända ut i det yttersta som ett självständigt verk, då hade jag varit fundersam. Men det kan det icke vara. Det stora arbetet med insättningar och uttagningar och allt det där blir postverkets och postpersonalens sak att utföra. Det kunna icke herrarna komma ifrån. Kan det då vara skäl i att lägga den där personalen i subordinations- och andra hänseenden under två styrelser?

Sedan tyckte jag också det var lämpligt, att göra denna inrangering, när det ostridigt var så ställt, att om man skulle behålla postsparbanken som självständigt verk, då kunde man icke komma ifrån, att det måste tillsättas flera tjänstemän. Det hade vederbörande själva gjort anspråk på, och jag tror det hade varit omöjligt att gå emot dem.

Ja, säga herrarna, man kan ju reformera lika väl inom det gamla verket, som om man gör en ny byrå i generalpoststyrelsen. Ja, teoretiskt låter det sig säga, men det blir nog svårare att praktiskt göra det. Och det får jag säga, att en reformering måste ske åtminstone i så måtto, att statens oupphörliga förluster på denna rörelse få begränsas till det minsta möjliga. Jag tror ändå icke det går ihop. Och om man verkligen skulle räkna från den dag postsparbanken inrättades till den dag som är, finge man en svindlande summa för allt det, som staten verkligen givit ut för postsparbanken. Ty det stannar icke med det, som man har bokfört.

Nu står man inför den situationen, att om postsparbanken skall förbli ett särskilt verk, måste ersättningen därifrån till postverket bli mycket större än hittills. Då tyckes det mig, att vi kunna icke komma ifrån den saken, att skola vi ha denna postsparbank — och jag tror icke tidpunkten är lämplig att avveckla den — så få vi i all rimlighets namn begränsa statens utgifter för densamma.

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)

Den första ärade talaren har åtskilliga gånger slagit an på den strängen, att vi skola minska statstjänstemännens antal en smula. Ja, det kan gå på det här sättet, men sannerligen om det skulle gå, om postsparbanken behålles som ett självständigt verk. Det ligger åtminstone mer möjlighet därtill, om man inrangerar det under generalpoststyrelsen, än om man behåller det som självständigt verk. Det är ofrånkomligt.

När icke något verkligt bärande skäl har förebragts, varför man icke kunde göra en dylik sammanslagning, så frågar jag, varför det nu skall vara två styrelser. Den förste ärade talaren sade bland annat, att det skulle vara egna räkenskaper för verket, och det var därför han ville ha en särskild styrelse. Ja, men det ha vi ju uttryckt också i betänkandet. Det är ju aldrig meningen annat, än att det skall läggas upp räkenskaper särskilt för den här byrån och för postsparbanken, så att man ser utfallet av rörelsen fullkomligt lika klart och tydligt, som om det vore ett särskilt verk. När man kan få den saken lika klar och man icke kan — jag stryker under det ännu en gång — ha ett helt fristående verk, d. v. s. ett från botten fristående verk, så kan jag icke, trots att alla de hörda myndigheterna avstyrkt de sakkunnigas förslag, finna annat, än att då bör man gå med på att göra den här förändringen. Det bär mig verkligen emot att ha flera statens verk än som är absolut tvunget. Och jag trodde mig särskilt i den förste ärade talaren ha en meningsfrände i den riktningen, men tyvärr ser man, att man kan misstaga sig. Jag tror dock, att hade den talaren så mycket gnuggat saken, som vi verkligen ha gjort i utskottet, så skulle han ha en annan uppfattning. Bankoutskottets ordförande, som här hade ordet, kom till utskottet med samma mening som den förste ärade talaren, men när han trängt in i ärendet, fick han medgiva, att om man ville begränsa statens förluster på postsparbanken, var nog enda sättet att gå den vägen att inrängera densamma i generalpoststyrelsen.

På grund av vad jag nu anfört, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Chefen för kommunikationsdepartementet herr statsrådet Ö r n e: Herr förste vice talman, mina damer och herrar! Då det närmade sig middagsrasten här, ämnade jag avstå från ordet för att icke onödigtvis förlänga kammarens förhandlingar. Sedan emellertid debatten har kommit att fortgå, så anser jag mig nödsakad besvara kammaren med några ord. Jag skall försöka icke bli så synnerligen lång.

Jag kom i beröring med frågan om postsparbanken 1920, då jag tjänstgjorde som statssekreterare i finansdepartementet. Vid den tiden var det för departementschefen där ett stort bekymmer, huru postsparbankens affärer och organisation skulle kunna klaras. Den 27 augusti 1920 avlät postsparbankschefen en skrivelse till den högste chefen för postsparbanken, nämligen generalpostdirektör Juhlin. I denna säger han en del, som på ett förträffligt sätt tecknar postsparbankens ställning och läge vid den tidpunkten: »På grund av de snäva bestämmelser», heter det här, »angående medelsplaceringen, som sålun-

da varit och fortfarande i viss grad äro gällande, har en betydande del av postsparbankens tillgångar måst fastlåsas i långfristiga engagement, obligationer och från postsparbankens sida ouppsägbara kommunlån. Detta ägde särskilt rum under en tid, då den allmänna räntan var låg. För en penninganstalt sådan som postsparbanken måste en dylik medelsplacering i längden leda till ruin. Ty när den allmänna räntan stiger och postsparbanken på grund av nyss angivna förhållanden ej kan höja inlåningsräntan, ökas uttagningarna. Detta kan, såsom postsparbankens historia lämnar flera exempel på, ske i en sådan omfattning, att postsparbanken för att hava tillgång till likvida medel, måste upptaga lån mot hög ränta, vilket är detsamma som ren förlust. En annan utväg är ju att realisera i portföljen ineliggande obligationer, men även detta är förlustbringande, då obligationernas värde sjunker, i den mån den allmänna räntan stiger. I tider, då den allmänna räntan är låg, ökas insättningarna och minskas uttagningarna. Och då finnes i allmänhet gott om pengar att placera. Men de måste då placeras till den gällande låga räntan. I tider då den allmänna räntan är hög, minskas, som sagt, insättningarna och ökas uttagningarna, och då finnas ofta inga medel att låna ut. På så sätt måste postsparbanken taga olägenheterna av de dåliga konjunkturererna, men kan ej draga fördel av de goda konjunkturererna. En sålunda organiserad penningeinrättning måste i längden gå under.»

Och litet längre ned i samma skrivelse heter det: »Vilka åtgärder man än vidtager i avseende å organisationen av postsparbankens ekonomiska verksamhet, får man av dessa ej vänta sig några snabba resultat. Det är mycket lätt att säga, att postsparbanken skall organiseras så, att den kan reda sig själv utan tillskott av statsmedel. Men det är svårare att säga, på vad sätt sådant skall ske. Det går t. ex. ej an att sänka inlåningsräntan, ty då självdör postsparbanken. Huru man än ställer sig, kommer det att förflyta en generation eller så, innan postsparbankens ekonomiska ställning blir fullt uppklarad.»

Sådant var läget 1920. Det gällde att göra en generalinventering av sparbankens läge i det hela och att söka nya organisationsformer, som kunde göra verksamheten smidigare och framför allt göra den billigare. Det var då, som postsparbankssakkunniga tillsattes med uppdrag att föreslå även de mest radikala åtgärder, som kunde befinnas nödiga för att bringa postsparbanken på rätt köl igen. Dessa postsparbankssakkunniga ha sedermera kommit in med flera olika förslag, bland annat ett förslag att avveckla postsparbankens befattning med pensionsväsendet. Där föreslogo de sakkunniga en högst betydande reduktion av personalen, en nedsättning med något sådant som två tredjedelar, vill jag minnas. Denna omdaning genomfördes och det har visat sig, att postsparbankssakkunniga fingo rätt. Det har gått att sköta pensionsgöromålen med denna högst minskade personal. Postsparbankssakkunniga observerade vidare, att ställningen var den, att insättningarna höllo på att minskas och uttagningarna att ökas, så att det inestående beloppet sjönk. Sparbankens ställning var då sådan, att om den skulle ha avvecklats, hade statens förlust på affären blivit mellan 10 och 15 miljoner kronor. Postsparbankssak-

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)*

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)

kunniga föreslogo då att höja inlåningsräntan för att åstadkomma en vändning i fråga om insättningar och uttagningar — för att få ett ökat belopp till placering, så att man kunde passa på och sätta detta i högprocentiga papper. Mot detta gjorde — det kan jag säga här — postsparbanksledningen rätt stort motstånd till att börja med. Kungl. Maj:t företog emellertid räntehöjningen. Den medförde genast det väntade resultatet. Det innestående beloppet steg, om jag icke minns fel, med 10 à 11 miljoner, och dessa medel kunde då placeras i mycket goda papper. Resultatet av detta blev visserligen en tillfällig förlust på grund av att inlåningsräntan satts en procent högre än som med hänsyn till bankens ställning för övrigt skulle varit lämpligt, men å andra sidan medförde det också, att medelavkastningen av sparbankens värdepapper ökades så högst väsentligt, att den nu befinner sig uppe på en bärig nivå. Här har sålunda sparbanksledningen ingalunda visat någon framsynthet. Den har måst drivas till att vidtaga de åtgärder, som varje person med någon liten insikt i ekonomiska frågor fann vara nödvändiga och nyttiga. Att sparbanksledningen sedan i pressen berömt sig av det utmärkta resultat, som följde av ränteförhöjningen, är ju en sak, som jag icke ser någon anledning att här gå närmare in på.

Nu är det visserligen så, som den siste ärade talaren anförde, att de hörda myndigheterna ha avstyrkt omorganisationen. Men det är ju egentligen icke så förfärligt egendomligt, att så skett. Man bör icke bara räkna utlåtandena, utan man skall också se, huru de tillkommit, och försöka väga de argument, som framföras i dem. Sakläget ur ju, såsom redan anförts av herr Kristensson före middagsrasten, faktiskt det, att i postsparbankens styrelse sitter en representant för riksbanksfullmäktige och en representant för riksgäldsfullmäktige, och då ju dessa givetvis ha kunnat diktera vederbörande korporationers utlåtanden i saken — det är ju icke så trevligt för kamrater att avstyrka vad den, som skall vara den mest sakkunnige, säger — är det självklart, att dessa utlåtanden blivit likadana som postsparbankens styrelses. Det skulle hava varit högst egendomligt, om de fått någon annan läggning. Här gäller om någonsin, att Celestin är Floridor och Floridor är Celestin. Det är samma person, som skrivit alla utlåtandena, efter allt att döma, och då måste de ju bli tämligen lika.

Ser man närmare på dessa utlåtanden, finner man, att de i huvudsak, såvitt jag förstår äro byggda på vad departementschefen yttrade 1910, då herr Lindmans regering satt. Detta departementschefsyttrande var synnerligen väl genomtänkt och framhöll synpunkter, som utifrån sett måste te sig alldeles riktiga, men som, när man närmare går in på dem, icke äro fullt hållbara. Det betonades i yttrandet mycket starkt, att postsparbankens ledning behövde vara självständig och att den behövde stor bankteknisk insikt o. s. v. Om man nu närmare undersöker saken, så är detta icke alldeles verklighetstroget. Erfarenheten har också senare visat, att den då genomförda reformen lett till ingenting ifråga om postsparbankens utveckling. Vad är nämligen postsparbanken? Jo, postsparbanken består av en bokföringsanstalt i huvudstaden och så av en sty-

relse, som verkställer placeringar; det är postsparbanken. Hela utlåningen och inlåningen skötes ju, såsom alla veta, av postverkets tjänstemän. Det är endast en ytterst obetydlig del av denna verksamhet, som handhaves direkt av postsparbanken här i Stockholm. Vad beträffar det centrala kontoret, är det en rent bokföringsteknisk angelägenhet att ordna detta på ett lämpligt sätt. Det är icke alls någonting märkvärdigt i organisationen, det vågar jag alldeles bestämt påstå, och för den sakens skull behöver postsparbanken ingalunda vara ett fristående ämbetsverk. Jag vågar till och med säga, att hela saken icke är mer egenartad, än att den skulle kunna skötas såsom en avdelning av herr Lithanders kontor, under förutsättning naturligtvis att herr Lithanders kontor är modernt organiserat, något som jag icke vet, men om så är, skulle säkert en avdelning där kunna sköta hela postsparbankens bokföring utan den ringaste svårighet.

Så är det medelsplaceringarna. Dessa placeringar röra sig omkring ett par miljoner kronor under normala år. Den, som varit med om att placera medel till exempel i en försäkringsanstalt eller i en sparbank, vet ju, att det icke är någon synnerlig konst att placera två miljoner kronor, då de största posterna gå till staten och kommunerna och endast mycket små belopp lämnas ut på vanligt sparbanksmaner. För övrigt, placeringarna komma ju efter omorganisationen att skötas under en ledning, som är organiserad precis som förut, med en representant för riksbanksfullmäktige och en representant för riksgäldsfullmäktige samt en särskild av Kungl. Maj:t för ändamålet tillsatt fullmäktig och så chefen för postsparbanken och generalpostdirektören. Det är fem personer, precis som nu, som skulle sköta den saken.

När det gäller den rent kontorsmässiga organisationen, kräves det framför allt att få en person, som är inne i moderna metoder på detta område och som är lämplig arbetsledare. Jag tror icke, att jag begår någon orätt mot den nuvarande postsparbanksledningen, om jag säger, att i båda dessa avseenden har den icke fyllt måttet. Det är helt naturligt för övrigt, att så måste vara förhållandet, på det sätt som denna ledning kommit till. Det finnes, mina damer och herrar, ingen som helst anledning, varför icke den nödiga reorganisationen av bokföringen skulle kunna genomföras lika väl på en byrå i poststyrelsen som inom ett självständigt ämbetsverk. Tvärtom finns det åtskilliga omständigheter, som tala för att det måste gå bättre inom postverket än inom ett självständigt ämbetsverk. Inom ett så litet ämbetsverk, som postsparbanken ju är — och ännu mindre kommer den ju att bli efter omorganisationen — finnes det mycket liten möjlighet att välja bland personer, som kunna vara lämpliga till befordran. Personalen består till största delen av underordnad bokföringspersonal, av damer, som ha till uppgift att skriva siffror i en eller ett par kolumner och fortsätta med det hela sitt liv. Det kan givetvis icke bli någon särskild arbetslust och arbetsiver, då alla möjligheter till befordran för det stora flertalet äro avskurna på grund av verkets litenhet och på grund av göro-

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.*
(Forts.)

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m
(Forts.)

målens enahanda natur. Helt annorlunda ställer det sig, om postsparbanken inordnas i postverket. Då kan postsparbanken utvälja den lämpligaste personalen, och denna personal kan därifrån också komma att flyttas tillbaka till postverket och där få befordran, om den visar sig framstående. Det blir alldeles säkert en helt annan anda inom personalen, om den nämligen kommer under en lämplig ledning, efter genomförandet av denna organisation.

Den siste talaren har nu talat om postgirorörelsen. Jag beklagar för min del, att icke utskottet funnit sig kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts proposition på denna punkt. Enligt min uppfattning har nämligen postgirorörelsen en stor och viktig funktion att fylla. Den ligger ju för övrigt så att säga inom postverkets naturliga arbetsområden, då den i själva verket ingenting annat är än en modernisering av den stora penningrörelse, som postverket redan sköter i den mera tunga och obekväma formen av postanvisningar. Överallt, där girorörelse införts, har den också visat goda resultat, nu senast i Danmark. Förra året hade man i Belgien icke mindre än 15 miljoner francs i rent netto på denna rörelse, sedan 5 miljoner francs betalats till postverket för dess befattning med verksamheten. Nu yttrade visserligen herr Olsson i Kullenbergstorp, att man ju här i Sverige har postväxlar, och det är sant, att vi däri ha ett omsättningsmedel, som icke förekommer i andra länder, ett omsättningsmedel, som är så bekvämt, att jag knappast tror, att på ställen, där det finnes bankkontor, man har särskild anledning att välja någon annan form. Men om ni, mina damer och herrar, läsa igenom en förteckning på de platser i landet, där det finnes bankkontor, skola ni lätt finna, att trots den oerhörda ökningen under de sista åren av bankkontorens antal är det ett mycket stort antal kommuner, som fortfarande sakna sådana penninganstalter, och för alla dessa orter skulle ju postgirorörelsen komma att spela samma roll som postväxeln på de platser, där man har bankkontor. Dessutom skulle denna girorörelse helt säkert till exempel för sparbanker och försäkringsanstalter vara av den allra största betydelse. Sparbankerna äro ju berövade möjligheten att röra sig med växlar och checker, och det skulle säkert kunna hittas en form att passa in deras penningrörelse i samarbete med postverket, så att överallt, där man har en sparbank, man skall kunna nå samma fördelar som nu på sådana platser, där det finnes fullt utvecklade bankkontor. Möjligen skulle också nödvändigheten att upprätta bankkontor på en del små platser, där kontoren icke bära sig, kunna minskas genom girorörelsens införande.

Att försöka driva igenom denna nya verksamhetsform gentemot en stadgad opinion i riksdagen kan naturligtvis icke komma ifråga, och jag tänker icke göra något försök i den riktningen. Men jag är säker på att när tiden om några år blir mogen, skall denna rörelse komma att införas utan något större motstånd annat än möjligen från bankernas sida, som allt fortfarande tro, att postgirorörelsen skall skada dem. Jag tror för min del icke, att så blir förhål-

landet, då det visat sig, att tvärtom bankverksamheten dragit stor nytta av motsvarande rörelse i de länder, där den är införd.

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)*

Vid ett bifall till utskottets förslag är det min bestämda övertygelse, att postsparbanken kommer att kunna läggas om i så väsentlig grad, att stora fördelar komma att uppstå för statsverket. Det har ju varit så hittills, att postsparbanken icke lämnat något netto, tvärtom har den ett par år under kristiden gått med rätt stor förlust. Men därtill kommer, att postverket icke har erhållit tillbörlig ersättning för sin befattning med postsparbanksgöromålen. Postverket begärde 1920, om jag icke minns fel, 500,000 kronor för postsparbanksgöromålen. Det kan ju sägas, att det är blott att flytta pengarna från den ena fickan till den andra, men det skulle dock verka högst oförmånligt, om finansdepartementet skulle tvingas att varje år taga upp en halv miljon kronor på sin stat för att öka postverkets inkomster. Nu äro givetvis dessa kostnader nedbragta, men fortfarande torde ungefär 300,000 kronor vara en lämplig ersättning för postens befattning med postsparbanksgöromålen. Genom den omorganisation, som nu är föreslagen, torde man kunna bringa ned postsparbankens kostnader med 250,000 à 300,000 kronor, icke första eller andra året, då det kräves en mycket stor omläggning av bokföringen, som tarvar mycket personal, men efter denna omorganisation med stor säkerhet. Även om vi icke få ett större bokfört netto på postsparbanksrörelsen, kommer åtminstone postverket att få ut en mera tillfredsställande ersättning för sin befattning med denna verksamhet. Alla dessa skäl förefalla mig vara tillräckliga.

Nu har här anförts av herr Lithander, att det icke är rätt att sätta en statsfunktionär på indragningsstat, innan hans arbetskrafter ännu äro uttömda. Jag undrar, herr Lithander, om man räknar på det viset inom den enskilda verksamheten. Om man anställer en direktör i ett bolag på till exempel 10 eller 5 år och tillförsäkrat honom en ersättning av exempelvis 100,000 kronor vid tidigare uppsägning, än kontraktet medgiver — jag känner många sådana fall — förfar man verkligen på det sättet där, om man finner, att verksamheten går dåligt, att man behåller direktören för att utnyttja hans arbetskraft och slippa utbetala skadestånd? Jag har aldrig hört, att man förfar på det viset i de bolag, som äro kloka och som vilja bestå, utan där skaffar man sig den chef, som man behöver, och ser icke så mycket på sådana bisaker. Nu har utan tvivel den nuvarande chefen för postsparbanken många förträffliga egenskaper. Han är ju en högt bildad man, som har inlagt stora förtjänster om vårt skolväsende, och det skall icke falla mig in ett ögonblick att rikta det minsta klander mot hans person eller hans föregående verksamhet, men därför att man är framstående på ett område, behöver man ju icke precis vara framstående i bokföringsteknik och annat dylikt, och jag vågar säga, att i detta avseende har postsparbanken under de tio år, som nu gått, stått stilla i allt väsentligt och i varje fall icke förmått att komma fram med något av egen drift. Under sådana omständigheter synes det mig vara det enda riktiga

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.

(Forts.)

att gå den väg, som Kungl. Maj:t föreslagit och som utskottet här förordat.

Jag ber att få hemställa om bifall till utskottets yrkande, och jag gör det i den säkra förvisningen, att resultatet kommer att bli fullt tillfredsställande. Jag yttrade i första kammaren, att jag tager på mitt ansvar, att det ekonomiska resultatet skall bli bättre efter omorganisationen än hittills, och fastän det kan anses innebära åtskilliga risker för ett statsråd att ingå en sådan borgensförbindelse, gör jag det utan tvekan även i denna kammare. Jag är, efter att ett par år hava följt denna verksamhet, övertygad om att resultatet efter omorganisationen kommer att bli bättre, och då vet jag icke, varför jag icke skulle säga det här i kammaren.

Herr Lindman: Herr förste vice talman! Herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet började med att giva oss en ganska utförlig redogörelse för postsparbankens sätt att funktionera och framhöll, att det icke varit så bra och att den icke förtjänat någonting o. s. v. Herr statsrådet har också talat om, att huvudanledningen härtill är svårigheten att placera pengarna, när de strömma in i större summor, samt att herr statsrådet själv ingrep och anbefallde postsparbanken att höja räntan vid ett visst tillfälle. Jag får säga, att det var tur för herr statsrådet, att det gick bra att placera pengarna sedan. Annars hade det varit otrevligt för herr statsrådet, att man gjort detta ingrepp från regeringens sida i skötseln av ett ämbetsverk, där man i styrelsen har sakkunniga från riksbanksfullmäktige och riksgäldsfullmäktige.

Den saken skall jag emellertid icke vidare inlåta mig på, men när herr statsrådet kunde göra detta ingrepp, så att det strömmade in 10 å 11 miljoner kronor till postsparbanken vid det tillfället, varför har herr statsrådet icke använt sin skicklighet och förmåga till att lägga fram en organisationsplan, så att vi fått veta, vari den utomordentliga organisationen skulle bestå och varifrån dessa stortade inbesparingar skulle komma. Herr statsrådet talade om, att vi skulle inbespara 250- å 300,000 kronor, om vi följde Kungl. Maj:ts proposition i detta fall. Men man finner icke ett ord, som talar om för oss ledamöter av denna kammare, hur detta konststycke skall utföras. Man skall blott flytta in postsparbanken i generalpoststyrelsen, och så får man ordna det andra sedan. Men vad ha vi för garanti för, att det blir så? Ja, nu fingo vi ju den garantien, att herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet tog på sitt ansvar, att det hela skulle bli utomordentligt bra. Ja, för allt i världen, det bevisar ju alltid en mycket stark övertygelse om att man har rätt. Men icke är det så mycket att taga på detta, att ett statsråd förklarar, att han tager det på sitt ansvar. Något utöver själva uttrycket, att han tager på sitt ansvar, blir det ju icke i alla fall.

Jag kan icke neka till, att hela detta ärende ter sig för mig ytterst besynnerligt. Man talar och talar om, att om man flyttar in postsparbanken i postverket, så skall man inbespara en kvarts mil-

jon kronor. Man skall draga in en mängd tjänster o. s. v., men i alla fall skall precis på pricken samma arbete utföras. Pengar skola lånas in, och pengar skola placeras av denna sparbank, och ändå skall man draga in så mycket folk. Då frågar jag: då ligger det väl, som jag sade i mitt första anförande, i att postsparbanken icke nu är väl organiserad? Men då skall den naturligtvis organiseras om. Icke skall man väl, därför att man tycker, att den icke fungerar bra, byta namn på denna institution och flytta in den i postverket. Därav följer ingen garanti för, att det skall bli bättre.

Det sammansatta utskottets ordförande sade här på förmiddagen, att om vi icke taga detta förslag, så få vi icke dessa besparingar. Mina herrar, de besparingar, som man kan få, kunna vinnas likaväl, om det får vara, som det är. Utskottets ordförande sade också, att man slipper ifrån att göra någon löneroglering för postsparbankens personal om förslaget bifalles. Men dessa människor skola väl ha sin löneroglering som alla andra. Vare sig de sitta i postverket eller i postsparbanken, skola de väl ha lönerna beräknade på samma sätt i alla fall.

När jag så tillät mig anföras, hurusom alla myndigheter varit eniga med postsparbanken, så ville utskottets ordförande förringa detta mitt argument med att framhålla, att det sitter en ledamot av riksbanksfullmäktige och en ledamot av riksgäldsfullmäktige i postsparbankens styrelse, och då vore det väl icke underligt, menade han, om riksbanksfullmäktige och riksgäldsfullmäktige följde sin representant i styrelsen och icke ville säga emot honom. Om jag nu tänker mig, att herr Kristensson skulle vara till exempel fullmäktig i riksbanken, så skulle jag vilja fråga ordföranden i det sammansatta utskottet: skulle då herr Kristensson handla på det sätt, som man här står och insinuerar, att riksbanksfullmäktige skulle göra, nämligen att därför att han har en kamrat, som sitter i styrelsen för postsparbanken, så skulle han följa honom och lämna sitt eget förnuft åsido? Då får jag verkligen säga, att man blir betänksam, när man skall välja riksbanksfullmäktige. Men det förvånade mig nästan ännu mera att höra, att herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet tillät sig begagna precis samma argument i detta fall. Det är nästan, som om herrarna kommit överens om, att detta nog var något alldeles utmärkt, som skulle kunna framföras. För mig är det ett ganska tarvligt argument. Jag skulle knappast vilja begagna ett sådant argument, och jag anser, att man icke har rättighet att säga så.

Herr Olsson i Kullenbergstorp skulle jag be att få säga ett ord till. Jag kände fullkomligt igen den gamle Olsson i Kullenbergstorp, när han sade, att allra minst hade han väntat av herr Lindman, att han skulle vara med om att behålla ett ämbetsverk, om man kunde indraga det. Ja, herr Olsson i Kullenbergstorp hade säkerligen icke väntat något annat, och alldeles säkert kommer herr Olsson att använda detta som argument, att herr Lindman talar om att indraga ämbetsverk, men han vill icke vara med om det, när det kommer till

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.*

(Forts.)

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)

kritan. Men att ingen indragning sker, utan att man blott flyttar detta ämbetsverk härifrån och dit samt att det blir samma saker, som utföras, det kunna alla människor och även herr Olsson i Kullenbergstorp mycket väl förstå. Att personalen blir densamma, utom att en del komma på indragningsstat, det veta vi ju alla naturligtvis.

Men, mena nu herrarna, när man väl fått postsparbanken inflyttad i postverket, då skall man vidtaga dessa fina arrangemang, då skall man förenkla bokföringen, då skall allt bli utmärkt bra och då skall man göra indragningar. Tänk, om herrarna ville anstränga sina ingenier att göra detta inom den nuvarande ramen. Ett är säkert och det är, att sedan vi fått in postsparbanken i postverket, så skola statsrevisorerna allt få leta ganska bra för att få reda på, vad f. d. postsparbanken kostar och hur dess rörelse går. Jag tror, att kontrollen blir bra mycket bättre, när postsparbanken har sina egna lokaler och egna böcker alldeles utsöndrade från allt annat. När det gått så illa, som herr statsrådet framhöll och som vi alla ha reda på, då tycker jag, att det är allt skäl i världen att låta postsparbanken hålla på ett par år till och att se, om den fortfarande går illa. Ty om så är förhållandet, kunna vi då slopa hela inrättningen.

Jag vill icke bli missförstådd, när jag talar om postgiroörelsen. Jag sade, att den framfördes som ett av de skäl, varför man skulle verkställa denna omorganisation. Men nu när både postcheckrörelsen och postgiroverksamheten äro slojade i förslaget, menar jag, att då är ett av de främsta skälen förfallet. Jag önskar icke, att det skulle bli på annat sätt, ty jag vill varken ha det ena eller det andra.

Herr förste vice talman! Det är nu på det sättet, att argumenten äro mycket klena och så klena, att man har mycket svårt att få tag på dem, och därför slutade nu herr statsrådet med, att han tog på sitt ansvar, att det skulle bli besparingar, och det verkade mycket kraftigt, förmodar jag, på oss alla. Kanske också herr statsrådet vill sätta borgen för, att det blir en inbesparing av 250,000 kronor? Det vore mycket tacknämligt, och då skulle till och med jag gå med på detta förslag. Men nu förefaller det mig att vara på samma sätt här, som jag av någon hörde, att det var med en redare för en ångbåt. Det gick åt skogen med rederiet, ty han skötte det illa och kanske han hade en dålig kapten på båten och dåliga styrmän. Han rev sig i håret och undrade, hur han skulle bära sig åt, men han kunde icke komma underfund med, att det berodde på honom själv eller på kaptenen, utan han gick in till kommerskollegium med en anhållan att få byta namn på båten!

Herr Rydén: Jag förstår mycket väl, att herr Lindman här energiskt kämpar för den nuvarande organisationen av postsparbanken, då han ju själv var chef för den regering, som genomförde förändringen och då hans egen avgångna ecklesiastikminister placerats som chef för postsparbanken.

När jag fick se i tidningarna hela den stora agitationsapparat, som sattes igång, när den kungl. propositionen angående omorgani-

sation av postsparbanken kom fram, och såg, att agitationen omfattade tidningar av alla färger ända ut till Folkets Dagblad Politiken, så fann jag i detta en anledning att med synnerlig omsorg försöka sätta mig in i denna sak för att se, vad som hade grund för sig i denna kritik och vad som kunde vara, om jag får använda det ordet, ren agitation. Jag tror icke, att någon, som försökt sätta sig in i saken, kunnat undgå att märka, att den reform som genomfördes, då postsparbanken blev ett självständigt ämbetsverk, icke i något hänseende infriat de förväntningar, man ställde på densamma. Om detta beror på organisationen eller på personerna, skall jag här icke inlåta mig på att yttra mig om. Men ett faktum är, att det måste ske någon ändring här, om postsparbanken skall kunna gå någorlunda tillfredsställande, och då saken synes mig ligga på det sättet, att man icke kan få någon ändring till stånd på annat sätt än genom att taga det föreliggande förslaget, så tvekar jag icke att med min röst bidra till genomförande av denna reform.

Sedan innehåller den kungl. propositionen också ett annat uppslag, nämligen om postgirorörelsen. Jag vill för min personliga del säga, att jag beklagar, att utskottet icke har ansett sig kunna taga denna reform. Jag kan mycket väl förstå, att man ryggat tillbaka för ett företag som detta, men jag är övertygad om, att Kungl. Maj:t här varit inne på riktiga vägar och att den reform, som framkommit här i propositionen, kommer att höra framtiden och utvecklingen till. I det avseendet skulle jag kunna instämma i mycket av herr Lithanders yttrande. Men däremot har jag icke kunnat finna något verkligt logiskt sammanhang i den slutsats, som han kom till, nämligen att därför att man icke fått postgirorörelsen, skulle man avslå alltsammans. Detta förslag innehåller två delar, den ena rör en omorganisation, som medför personombyte på den ledande platsen, och det andra rör införandet av postgirorörelse. När då så stor tveksamhet yppat sig om sistnämnda förslag och detta icke har oupplösligt sammanhang med den första delen, varför kan man då icke taga det ena och lämna det andra för ögonblicket å sido? Hade detta logiska och starka sammanhang funnits, såsom herr Lithander tycks föreställa sig, kunde jag mycket väl förstå hans yrkande, men jag kan icke se annat, än att man kan taga omorganisationen och låta det andra vila, ehuru jag för min del icke på något sätt tvekar, utan tvärtom anser det mycket välbetänkt, om man toge förslaget i dess helhet.

Jag skall icke försöka att gå in vidare på detta, ty det blir alltid lätt så, att man drar in personliga saker, som kunna vara mindre lämpliga i en riksdagsdebatt. Jag är emellertid alldeles övertygad om att därest man här vill komma till bättre förhållanden, bör man icke tveka att gå med på Kungl. Maj:ts föreliggande förslag. I annat fall kommer det icke att bli den reformering på detta område, som är allmänt erkänd såsom nödvändig.

Jag kommer sålunda, herr talman, att med min röst bidra till ett bifall av utskottets hemställan.

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.*
(Forts.)

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.

(Forts.)

Herr Hamrin: Herr talman! Ehuru även jag anslutit mig till det förslag, som föreligger från sammansatta stats- och bankutskottet, kan jag dock icke underlåta att uttala ett djupt beklagande över, att icke sammansatta utskottet jämväl förordat den andra delen av Kungl. Maj:ts proposition eller den, som rör införandet av postgiorörelse i landet. Jag är livligt övertygad därom, att ifall kammarens ledamöter haft tillfälle att taga del av de upplysningar, som i detta avseende lämnats inom utskottet, de farhågor och den tveksamhet, som nu säkerligen besjåla litet var av kammarens ledamöter, skulle ha skingrats. Nu är det ju också så, att här har det sammansatta utskottet såsom skäl för sin avstyrkande hemställan, hänvisat till den knappa tid, som stått utskottet till buds, och som icke lämnat tillfälle till den ingående prövning, som detta viktiga ärende varit i behov utav. Jag säger därför, att det var med tillfredsställelse, jag hörde herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet uttala den förhoppningen, att detta förslag inom en icke för långt avlägsen framtid skulle återkomma, och jag knyter till denna förhoppning det uttalandet, att den tiden icke måtte vara långt avlägsen.

Jag skall icke uppehålla kammaren med att anföra några flera argument för denna min ståndpunkt. Jag skall blott be att få draga några siffror, som äro nog så intressanta och belysande för den sak, som det här gäller. Om jag går t. ex. till Belgien, finna vi, att där användas i betalningsrörelsen upp till 80 % postcheckar. Belgiens postgiorörelse är så utvecklad och storartad, att vid tiden för den sista statistikens slutförande befunnos omkring 800 miljoner francs i denna rörelse, och den lämnade år 1920, vill jag minnas, omkring 20 miljoner francs i vinst, och så har till postverket överlämnats ett belopp av omkring 5 miljoner francs. Det är ett känt faktum, huru vi i vårt land röra oss med ett oproportionerligt stort antal sedlar i betalningsrörelsen, och även i det avseendet ligger vårt land betydligt efter de andra stora kulturländerna och affärländerna i Europa. I England använder man sig av checkar till 98 % och i Sverige av postremissväxlar och checkar till omkring 63 % och resten är kontanter eller sedlar. Endast detta påpekande borde bringa i vår erinran, vilken betydelse det dock har ur rent nationalekonomisk synpunkt, att man verkligen ser till, att man får utelöpande en mindre sedelstock än vad som för närvarande är fallet.

Då jag emellertid tagit till orda, skall jag be att få säga något med anledning därav, att en ärad talare på Stockholmsbanken här efterlyste de motiv, som föreligga för utskottets hemställan och bifall till Kungl. Maj:ts proposition, i vad den avser sammanslagningen. Jag vill då först säga, att jag blev nästan förvånad över, att icke herr Lindman uppträdde på deras sida, som livligt förorda en sådan sammanslagning. Det är dock icke mer än ett par år sedan — jag vill minnas 1920 — då det frambars här i kammaren en stor motion — jag får väl lov att beteckna den såsom sådan, då herr Lindman stod såsom förste motionär och hela högerpartiet tecknat under den-

samma — i vilken motion hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning i syfte att genom förenklade arbetsformer och minskning av tjänstemannapersonalen nedbringa statens administrationskostnader. Jag kan icke förstå annat, än att här föreligger ett verkligt praktiskt svar på den framställning, som då riktades till Kungl. Maj:t. Här föreligger ett sådant förslag, som genom förenklade arbetsformer nedbringar tjänstemannakårens antal och skapar billigare administrationskostnader. Det är alldeles odisputabelt, och även i det avseendet vågar jag uttala den meningen, att om herr Lindman icke blott läst tidigare uttalanden i denna fråga, utan jämväl i detalj sökt sätta sig in i detta spörsmål, skulle säkerligen herr Lindman med den praktiska läggning, som han obestriddigt besitter, kommit till samma resultat som det, vartill det sammansatta utskottet här kommit. Jag är livligt övertygad därom, detta så mycket mera som herr Lindman väl icke gör gällande, att man i vår tid skall använda samma arbetsformer på t. ex. industriens område, som man använde för 25 à 50 år tillbaka; men så är förhållandet i den nuvarande postsparbankens ledning. Man använder t. ex. ett bokföringssystem, som är sådant, att de, vilka det ringaste sysslat med sådant arbete, måste förvåna sig över, att man anno 1922 står kvar på en ståndpunkt, som borde vara lämnad för decennier tillbaka. Det gäller alltså att genom ett förenklat bokföringssystem och genom införande av rationella åtgärder i det avseendet kunna minska tjänstemannapersonalen, och därigenom gör man ju också en bestämd besparing. Det är ju så på alla områden, att man måste följa med sin tid och icke minst när det gäller denna sak, där jag tror, att man måste tillgodogöra sig den erfarenhet, som i det avseendet vunnits på andra håll. Sedan nu saken påpekats, finns det ett utlåtande från postsparbanksstyrelsen, däri man säger, att man skall slå in på andra vägar, och använda sig av mera moderna former, men det har först skett, sedan oppositionen blivit så stark, att den vände sig direkt mot ledningen.

Ja, herr talman, jag skall icke upptaga tiden längre utan endast, såsom jag började, uttrycka den förhoppningen, att den moderna betalningsform, som består i postchecken, snart måtte införas i vårt land, och att denna sammanslagning av de båda verken, postsparbanken och postverket, måtte komma till stånd.

Jag yrkar således, herr talman, bifall till det sammansatta stats- och bankoutskottets hemställan.

Herr Lindman: Herr förste vice talman! Jag förstår, att det uppenbarligen rakt icke är lönt att försöka få fram den synpunkt, som jag gång på gång sökt framhålla, när jag nu hör herr Hamrins anförande. Herr Lindman är ju en praktisk karl, säger han, men han vill ändå icke vara med på någon förenkling av postsparbanken. När har jag sagt det? Visst vill jag vara med om att förenkla, men jag ber att få fråga herr Hamrin: Varför kunna icke samma indragningar, samma besparingar, samma bokföringssätt och samma redovisningssätt lika väl vidtagas i det lilla verk, som nu finns, när det sit-

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.*

(Forts.)

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.*

(Forts.)

ter i sin nuvarande lokal, som om samma personer flyttas över till en annan lokal? När man nu företar en del indragningar och förändringar i samband med överflyttningen, frågar jag, varför icke samma sak kan göras även inom den nuvarande postsparbanken. Det är ju ändå precis samma arbete, som skall utföras.

När jag dock, i trots av vad jag ett par gånger har sagt, får höra ett sådant anförande som det, herr Hamrin nu höll, upprepar jag, herr förste vice talman, att det sannerligen icke är lönt, att jag försöker få min synpunkt förstädd. Det går icke. Det är demagogi, herr Hamrin, att försöka framställa saken på det sättet, att herr Lindman varit med om att motionera om indragning av ämbetsverk, men att han nu icke vill vara med om att draga in ett ämbetsverk. Herrarna draga icke in något ämbetsverk. Ni byta ut ett ämbetsverk mot ett likadant, det är alltihop, ty samma sak skall ändå uträttas. Vill herr Hamrin vara med om att draga in postsparbanken, då skall jag vara med, ty det tror jag, att man utan större risk kan göra.

Det är rätt intressant att få höra ett sådant oförblommerat uttalande, som det, herr Rydén gjorde, ty det betyder att han skulle vilja vara med om och varmt förorda en sak, blott därför att han en gång själv varit med om framläggandet och därför att en förutvarande kollega till honom förmenas ha intresse av saken. När man nämligen här beskyller mig för att kunna resonera på det sättet, måste han kunna göra det själv. Det är uppenbart. Jag skall be att få svara herr Rydén, att jag icke har växlat ett ord med överdirektören i postsparbanken om den nu föreliggande frågan. Jag har icke företagit någon agitation eller något dylikt. Jag har endast läst de handlingar, som ligga framför mig, och av dem sökt bilda mig ett omdöme om saken, och jag har därvid kommit till den åsikt, för vilken jag har talat och som kanske är lika bra som någon annan.

Vi hörde herr Kristensson på förmiddagen säga, att om det icke blir bra, får man flytta ut postsparbanken igen om några år. Det är just detta, att man flyttar ämbetsverket fram och tillbaka, som jag opponerar mig emot. Först var det en byrå i generalpoststyrelsen, sedan blev det ett särskilt ämbetsverk, och nu skall det återigen bli en byrå i generalpoststyrelsen för att eventuellt kanske efter några år brytas loss igen. Tror man, att man förbättrar saken genom att flytta ämbetsverket ut och in på det sättet? Är postsparbanken illa skött, så för allt i världen organisera om den. Sätt överdirektören på indragningsstat, om han icke sköter sig tillräckligt bra efter herrarnas mening. Han blir kanske synnerligen glad över att få slippa göra sin tjänst men ändå få lön. Det är ett utmärkt sätt, som herrarna ha att sköta statens affärer, att ge ämbetsmännen lön utan att de behöva utföra något arbete.

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr talman! Blott ett par ord! Herrarna må sjunga så mycket ni vilja, men som ledamot av utskottet tycker jag, att då ingen annan försvarat det, det är berättigt för mig att svara på de framkomna anmärkningarna.

Då den ärade talaren på Smålandsbanken talade om postgirorörelsen och därvid särskilt lade an på Belgien, som man talat så mycket om både här och i utskottet, vill jag framhålla, att Sverige icke är detsamma som Belgien. Vårt land är icke så koncentrerat. Jag tror icke heller, att man i Belgien har infört postremissväxlar, och det gör kanske saken något annorlunda. Jag har icke kunnat förstå, att vi egentligen ha något behov av en postgirorörelse, och vad jag särskilt har varit rädd för har varit att koppla ihop postsparbanken, som i och för sig har varit ett för staten mycket dåligt ekonomiskt företag, med ett dåligt företag till. I så fall skulle postsparbanken kanhända alldeles med orätt beskyllas för, att den är omöjlig under alla förhållanden. Nu ha vi ju kopplat bort litet från postsparbanken, vilket visat sig vara mycket oekonomiskt, och jag tycker då, att vi icke böra koppla ihop den med något annat, förrän vi se hur det nu går.

Att jag gått med på att förlägga postsparbanken under generalpoststyrelsen har berott därpå, att när banken gått med så utomordentligt stor förlust för staten, bör man alltid göra ett försök att få det bättre. Jag står för övrigt icke så synnerligen långt från herr Lindmans ståndpunkt, ty jag anser, att om det icke i fortsättningen visar sig bli bättre resultat än hittilldags, bör man på allvar taga upp frågan att avveckla hela postsparbanken. Jag tror, att för den händelse man en gång framdeles nödgas avveckla postsparbanken det kommer att gå lättare för sig med en byrå i generalpoststyrelsen än med ett fristående ämbetsverk. Absolut lättare!

Om det finns en hel del små ämbetsverk, föredrar jag att, om det finns någon möjlighet, samla dem i ett stort eller större, vilket man vill säga. Hur man än vrider och vänder på saken, blir det därigenom alltid åtminstone en styrelse mindre. Herr Lindman använde bilden om den, som ville ändra namnet på sitt fartyg. Nej, herr Lindman, vi föreslå här icke något annat namn på postsparbanken, utan vi vilja just ändra i sak.

Herr Hamrin: Herr talman! Endast en kort replik! Herr Lindman må ju kalla det demagogi eller vad som helst, men jag kallar det för koncentration, när man söker få fram minskad personal och förenklade arbetsformer samtidigt med besparingar. Det kan väl icke vara herr Lindman likgiltigt, huruvida ett företag har många huvuden, som skola avlönas och som skola fungera, eller om det hela koncentreras under en enda ledning. För att belysa den saken skall jag lämna herr Lindman endast en uppgift, som kastar ett blixtljus över den dualism, som för närvarande råder i detta fall. Det arbete, som postverket har sig ålagt i postsparbankens tjänst, beräknas av posten vara värt omkring en halv miljon kronor, men postsparbankens ledning beräknar värdet av samma arbete till endast omkring 75,000 kronor. Så pass olika värderas alltså samma arbete från de båda ledningarna av de olika verken. Jag tycker, att endast det borde visa, hur nödvändigt det är, att man söker sammanföra det hela under enhetlig ledning.

*Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.*
(Forts.)

Ang. om-
organisation
av postspar-
banken m. m.
(Forts.)

Härmed var överläggningen slutad. Herr förste vice talmannen framställde propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag å såväl berörda hemställan som Kungl. Maj:ts proposition i ämnet; och förklarade herr förste vice talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller sammansatta stats- och bankoutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren avslagit såväl utskottets berörda hemställan som Kungl. Maj:ts proposition i ämnet.

Omröstningen utföll med 107 ja mot 32 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 2.

Ang. åtgärder
mot så kallad
valuta-
dumping.

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande, nr 48, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping. Därvid yttrade:

Herr R ö i n g: herr förste vice talman! Då den föreliggande frågan tillfölje första kammarens beslut har förfallit vid innevarande riksdag, anser jag intet skäl föreligga att vid detta tillfälle förlänga sammanträdet genom en debatt, utan jag tillåter mig att på grund av de synpunkter, som jag utvecklade i min reservation, få yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till denna reservation.

Herr S k ö l d: Då det utan tvivel, såsom herr Röing har framhållit, icke, sedan frågan genom första kammarens beslut har förfallit, finns någon anledning att ingå i en längre debatt, vill jag ävenledes inskränka mig till att under hänvisning till de skäl, som utskottet har anfört, yrka bifall till utskottets hemställan. Jag vill endast tillägga, att det naturligtvis icke för andra kammaren kan föreligga någon anledning att på grund av att frågan har förfallit avslå utskottets förslag. Eftersom vi äro tvingade att fatta ett beslut, böra vi väl fatta det i överensstämmelse med sakliga grunder, och jag hemställer alltså om bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr förste vice talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag å såväl berörda hemställan som Kungl. Maj:ts framställning i ämnet; och fann herr förste vice talmannen

den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

*Ang. åtgärder
mot så kallad
valuta-
dumping.
(Forts.)*

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande betänkande nr 48, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren avslagit såväl utskottets berörda hemställan som Kungl. Maj:ts framställning i ämnet.

Voteringen utvisade 73 ja mot 58 nej, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 3.

Vidare föredrogos vart efter annat:

bevillningsutskottets betänkande, nr 49, i anledning av väckt motion angående tilläggstullar å varor från länder med starkt deprecierad valuta;

bankoutskottets

memorial, nr 61, angående avskrivning av osäkra fordringar vid riksbankens avdelningskontor i Göteborg; och

utlåtande, nr 62, rörande tre motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för riksbanken under viss tid från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 51, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt vissa lärare vid lantmannaskolor och lanthushållsskolor samt lantbruksskolor ävensom vid lanthushållningsseminariet å Rimforså; och

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring under år 1922 och första halvåret 1923 för viss personal inom den civila statsförvaltningen.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda betänkande, memorial och utlåtanden hemställt.

§ 4.

Vid härpå skedd föredragning av andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 8, i anledning av väckt motion om införande av effektiv kontroll över kammarledamöternas närvaro vid riksdagens arbetsplena yttrade:

*Ang. kontroll
å kammar-
ledamöternas
närvaro vid
riksdagens
arbetsplena.*

Ang. kontroll
å kammars-
ledamöternas
närvaro vid
riksdagens
arbetsplena.

(Forts.)

Herr Engberg: Herr förste vice talman, mina herrar! Jag ber om ursäkt för att jag tar kammarens tid i anspråk ett litet ögonblick. Jag hade tänkt, att den ärade motionären i enlighet med de vackra grundsatser han uttalat i sin motion själv skulle vara här närvarande vid detta ärendes avgörande, men då jag tittar på hans plats, finner jag att han är borta, och jag kan icke heller upptäcka honom annorstädes i kammaren.

Jag tror, att utskottet kommit till ett riktigt resultat, när det hemställt, att motionen icke må föranleda till någon åtgärd. Jag måste emellertid säga, att den likpredikan, som utskottet har bestått herr Kinmansons motion, är nära nog för vänlig. Det har nog icke kunnat undgås, att mer än en av kammarens ledamöter har gjort den lilla reflexionen, att det är omtänksamt av herr Kinmanson såsom nykommen riksdagsman att som sitt första lilla bidrag till riksdagsarbetet komma med detta reformförslag och ömma för riksdagens ledamöters pliktuppfyllelse. Jag har emellertid haft den lilla misstanken, att herr Kinmanson själv, ju mer han deltagit här i riksdagens arbete, funnit, att de där grundsatserna gjorde sig kanske bra som en gest, icke minst med hänsyn till en viss pressagitation, som pågått i huvudstadspressen, men att han själv, när han i fortsättningen skulle efterleva principerna funnit dem ganska besvärliga. I min uppfattning, att så är förhållandet, har jag styrkts i hög grad genom den ärade motionärens verksamhet i en annan församling än riksdagens andra kammare. Jag skall be att få till kammarens protokoll i det stycket diktera en sak ur en Stockholmstidning rubricerad: »Herrar stadsfullmäktiges skolknningar.» Det kastar ett litet blixtljus över huru man ändock lär av erfarenheten. Det heter här:

»Då det som vanligt vid uppropet visade sig, att en del ledamöter anmält förhinder under formen 'kommer senare', begärde herr Alb. Carlsson (h) ordet och protesterade mot de missbruk av denna praxis, som han visste hade förekommit. En gång hade 'kommer senare' varit antecknat för en ledamot som var i Moskwa. Han yrkade, att dylika anmälningar skulle bordläggas till sammanträdet slut, vilket också bifölls av stadsfullmäktige.

Då föredragningslistan var genomgången, visade det sig att alla som anmält sig, också infunnit sig. Herr Kinmanson (h) tog då till orda och protesterade mot det föregående beslutet, som han ansåg vara en överrumpling. Stadsfullmäktige borde enligt hans mening behålla sin gamla goda praxis och visa överseende med medlemmar, som kanske helt oskyldigt på grund av någon familjefest eller av annan orsak måste vara borta.»

Jag tror, herr förste vice talman och mina herrar, att med det uttalandet har motionären redan på förhand hållit den likpredikan jag väntat från hans sida här i kammaren.

Herr Sävström: Herr talman! Det är självfallet, att jag delar den uppfattning, som herr Engberg givit uttryck åt, och jag förmodar, att också herr Kinmanson själv, som herr Engberg yttrade, kommit underfund med, att det kan vara svårt att fylla de

fordringar, som han i sin motion uppställt. Men jag måste ändå säga, att då herr Kinmanson icke är närvarande vid motionens behandling eller åtminstone icke var närvarande, när ärendet påropades, så gör man kanske herr Kinmanson orätt genom det sätt, som herr Engberg här använt. Vi måste ändå säga, att herr Kinmanson har varit trogen på sin plats under denna riksdag. Det har jag varit i tillfälle att konstatera de gånger, jag varit närvarande i kammaren, så att i det fallet vill jag ta herr Kinmanson något i försvar.

*Ang. kontroll
å kammar-
ledamöternas
närvaro vid
riksdagens
arbetsplena.
(Forts.)*

Herr S o m m e l i u s: Herr förste vice talman! Man har här klandrat herr Kinmanson att han väckt en motion om bättre ordning i kammaren. Jag förstår så väl, att man, när man står utanför kammarens arbete, kan göra sig skyldig till missuppfattning härvidlag, när man ser det utifrån. Kommer man däremot in i denna verksamhet, ser man, att hela den uppfattning, som man tidigare haft, i regel innebär en fullständig missuppfattning av det verkliga läget. Man ser också på pressen, oaktat den är representerad här på läktaren, hur föga den förstår arbetet inom kammaren, hur litet den aktar på, vilka anföranden, som kunna vara lämpliga att citera och vilka man skall stryka, vilka talare böra betraktas som »apelsintalare», som icke äro värda ett enda ord, och vilka talare, som skola citeras, och vilka, som skola lämnas åt glömskan. Framför allt har man den uppgiften att lämna dem, som äro från landsorten, åt detta grymma öde. Jag ber därför att få komplimentera herr Kinmanson, därför att han, om jag får fästa avseende vid det av herr Engberg hållna anförandet, har erkänt, att han missuppfattat situationen i kammaren och att han förstär, att kammaren i allmänhet — för vilket jag begärde ordet att få säga — är en samling samvetsgrant och plikt-troget folk, som icke glömmer sina skyldigheter. Och varje gång, då man säger, att de skolka, vet jag också, att de säverat både sig själva och sitt parti och icke äro skyldiga någon någonting i den ansvars-känsla, som de iklätt sig, då de mottagit riksdagsmannauppdraget. Det är min skyldighet att vid detta tillfälle säga, att allt det klander, som från pressen riktats mot riksdagens ledamöter är obefogat. Detta klander börjar den 10 januari och slutar sällan före den 1 juni.

Jag ber få tillägga, att såvitt jag vet, är det visserligen många organisationsfel i kammarens arbete, mycket, som kunde vara bättre, men på det hela taget äro förhållandena någorlunda drägliga. Mot ett skulle jag vilja opponera mig, och det är mot de sena nattplena. Det är icke nyttigt eller välgörande och icke heller gagneligt för ett gott lagstiftningsarbete att den ena dagen efter den andra få sitta i kammaren till långt ut på nätterna. Man kan icke ur detta få fram några klara och korrekta beslut. De påverkas nödvändigtvis av bristen på vila, som är absolut nödvändig, om riksdagen i lugn och ro skall kunna fortsätta ett gagneligt riksdagsarbete. Det är icke blott för oss själva vi lagstifta, utan det är för hela landet.

Ang. kontroll
å kammar-
ledamöternas
närvaro vid
riksdagens
arbetsplena.
(Forts.)

Och därför, herr förste vice talman, skulle jag vilja göra den vördsamma hemställan, att sena aftonplena blott i yttersta nödfall måtte tillgripas. Dessa sena aftonplena äro de, som åstadkomma de s. k. skolkningarna. Men då kvittar man och går sin väg, när man icke kan hålla ut längre än till klockan elva. Då försöker man utkvittera sin mening med en riksdagsman av motsatt åsikt, och man har då, tycker jag, fyllt sin skyldighet och gjort sin plikt både mot sitt land och sina valmän. Det skulle glädja mig, om jag någon gång finge höra herr Kinmanson även erkänna, att riksdagens ledamöter icke kunna sitta här på sina platser från klockan elva förmiddagen till klockan halv fyra på natten. Om herr Kinmanson varit i kyrkan någon gång, vilket jag antar kanske ofta inträffat, så får jag säga, att jag är övertygad om, att herr Kinmanson skulle vara ganska trött, redan innan prästen hållit tre fjärdedelar av sin predikan. Här få vi den ena dagen efter den andra höra talarnas långa rad. Vi kunna icke sitta kvar på våra platser. Vi göra en promenad in i sällskapsrummen, läsa tidningar och komma in igen och höra en ny talare. Vi lyssna, vart han vill komma, vi promenera ut igen och komma in åter för att erfara att man råkat på någon, som abonnerat talarstolen minst en timme och även om denne veta vi, vart han vill komma. Tro icke herrarna, att det är arbete? Jo, det är ett kolossalt arbete. Det frestar nerver och minne, och det frestar kroppshyddan. Vi kunna icke i oändlighet lyssna på dessa anföranden utan att bli uttrötade. Och vi förtrötts ännu mera, om dessa plena räcka långt ut på natten.

Då jag nu anser mig hava sagt nog om denna sak, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets förslag. Jag vill endast tillägga, att jag hoppas, jag icke gjort herr Kinmanson ledsen genom min kritik över hans oerfarna motion.

Herr Sjöström: Herr talman! Ehuru det kan synas tämligen onödigt att yttra sig i föreliggande fråga, skulle jag ändock vilja yttra några ord.

För min personliga del blev jag synnerligen förvånad, då herr Kinmansson kom fram med sin motion, ty såvitt jag vet lär herr Kinmanson icke vara någon så värst livlig anhängare av restriktioner och lagstiftningsåtgärder icke ens i de fall, då det kan anses vara nödvändigt. Men med anledning av den tämligen häftiga tidningsagitation särskilt här i Stockholmspressen, som pågått gentemot riksdagsmännens pliktförgätenhet ifråga om att skolka, så har jag ansett mig pliktig, så gott som, att vid detta ögonblick taga mina riksdagskamrater i försvar. Jag kan göra det därför, att jag tillhör de av riksdagens ledamöter, som städe under alla år hava varit närvarande vid samtliga riksdagens förhandlingar och voteringar, tror jag, men det beror givetvis, vad mig angår, på att jag icke haft något annat att ägna mig åt än just detta och icke behövt göra som flertalet av mina riksdagskamrater, vilka på grund av sin bor-

gerliga näring nödgats tid efter annan vistas på hemorten eller på andra platser.

I den agitation, som pågått och pågår ideligen i tidningspressen här, vill man göra gällande, att nu och just nu skulle denna pliktförgätenhet bland riksdagens ledamöter vara större, än den varit någon gång tidigare. Med anledning av detta har jag gjort en undersökning i riksdagens protokoll i biblioteket, och där har jag tagit några stickprov på voteringssiffror sedan flera år tillbaka, och jag skall här återge några av dem. Exempelvis från 1910 antecknade jag fem voteringar, som skedde under det året, och det gav till resultat fem respektive siffror, 193, 191, 196, 107 och 109 närvarande, och siffran 109 uppnåddes t. o. m. vid en gemensam votering. Om jag då hoppar över till 1907, befanns det vid fem voteringar: 179, 175, 164, 158 och 128 närvarande. 1903 var det: 197, 181, 168, 142 och 118. De 197 närvarande voro vid votering efter en dechargedebatt. Om jag hoppar över till 1899 fanns det i fem voteringar närvarande: 189, 174, 168, 151 och 143. 1893 vid fem voteringar fanns det: 175, 166, 153, 148 och 118, och vid 1883 års riksdag voro vid fem voteringar närvarande: 170, 160, 158, 156 och 148, och de 158 voro vid en gemensam votering.

Jag vågade icke utsträcka undersökningen längre tillbaka i tiden, ty jag fruktade att få konstatera, att knappast några varit närvarande på den tiden. Jag menar då, att just denna agitation i tidningspressen angående riksdagsmännens pliktförgätenhet, där man som sagt vill göra gällande, att det skulle vara värre nu än någonsin förut, är alldeles missriktad, ty det är, som jag här sökt påvisa, snarare tvärtom, att vi i alla händelser äro bra mycket bättre än vårt rykte. Men om tidningsagitationen fortsätter åtskilliga år framåt, är jag rädd för, att riksdagsmännen skola bliva sådana som tidningarna nu påstå att de äro, och att de nätt upp bliva en samling människor, som anses mera lämpliga för Långholmen än för Helgeandsholmen.

Jag har i detta sammanhang velat anföra dessa siffror och exempel för att påvisa det orätmätiga i att bedriva denna agitation, ty den är synnerligen orättvis emot samtliga riksdagens ledamöter. Jag skall icke upptaga tiden längre med detta försvar för mina riksdagskamrater, men jag har ansett för min del, att jag kunde göra det, därför att som jag nämnde jag icke har haft någon anledning att vara frånvarande någon gång utan är städs närvarande, men jag vet också, att en mängd, nästan de allra flesta, av riksdagens ledamöter hava viktiga uppdrag att sköta var och en på sin ort och på sitt håll, så att de säkerligen äro nödsakade att vara frånvarande då och då, men det betyder icke, att de därmed åsidosätta någon pliktuppfyllelse, utan deras röster bliva säkert tillgodosedda vid voteringarna i alla fall genom kvitningar med motståndare.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i det förevarande utlåtandet.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

*Ang. kontroll
å kammar-
ledamöternas
närvaro vid
riksdagens
arbetsplena.
(Forts.)*

§ 5.

Ordet lämnades nu till herr a n d r e v i c e t a l m a n n e n, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren måtte besluta, att å föredragningslistan för plenum nästa onsdag måtte bland två gånger bordlagda ärenden först uppföras första särskilda utskottets utlåtande nr 1 och därefter övriga ärenden i den ordning, varå de äro upptagna å dagens föredragningslista.

Denna hemställan bifölls.

§ 6.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från bevillningsutskottet, nr 206, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 17 § 2, 3 och 5 mom., 18 § samt 45 § 3 mom. i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, ävensom en i ämnet väckt motion;

från jordbruksutskottet:

nr 188, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande av mark från kronoparken Åsen och Uppsala slottsjord för utvidgning av akademiska sjukhusets i Uppsala tomt;

nr 189, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av Älvsborgs regementes förutvarande mötesplats Fristads hed;

nr 190, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade villkor för lån från täckdikningslånefonden; och

nr 191, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbyte av mark mellan kronan och ägarna av Rotsunda gård i Sollen tuna socken av Stockholms län;

från sammansatta bevillnings- och första lagutskottet, nr 205, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 22 juni 1921 angående rusdryckers förverkande i vissa fall m. m.; samt

från statsutskottet:

nr 167, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för anskaffande av röstsedlar och kuvert m. m. att användas vid folkomröstning angående rusdrycksförbud;

nr 171, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dels vissa ändringar i avlöningsreglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande

den civila statsförvaltningen, dels ock ändrade bestämmelser angående ålderstillägg för civila befattningshavare i statens tjänst;

nr 203, i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition med förslag till förordning angående beskattning av socker m. m. gjorda framställning om anslag till kontroll å tillverkningsavgifter m. m.; och

nr 204, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tjänstårsberäkning för viss personal vid statens järnvägar;

§ 7.

Till bordläggning anmälades

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 116, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av tullverkets utgiftsstater för tiden 1 januari—30 juni 1923 m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 117, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beredande av medel för Sveriges deltagande i det internationella arbetet för Europas ekonomiska återuppbyggande; och

nr 118, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för bekämpande av arbetslösheten jämte i ämnet väckta motioner;

sammansatta stats- och första lagutskottets

utlåtande, nr 11, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder med föranledande av ökningen i göromålen inom Södra Roslags domsaga, dels ock i anledning därav väckta motioner; och

memorial, nr 12, med hemställan om anvisande av ersättning åt sammansatta stats- och första lagutskottets kanslipersonal och vaktbetjäning;

bankoutskottets utlåtanden och memorial:

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa bestämmelser rörande pension för t. f. rektor vid blindundervisningsanstalt;

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 2 § i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension;

nr 71, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse med bestämmelser för ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten i fråga om rätt till pension;

nr 72, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 och 6 §§ i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension;

nr 73, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 4 juni 1920 angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk m. m.;

nr 74, med förslag till vissa ändringar i avlöningsreglementet för befattningshavare vid riksdagens verk;

nr 75, angående viss ändring i bankoreglementet; och

nr 76, angående ersättning åt av utskottet vid handläggning av vissa ärenden anlitade biträden;

första lagutskottets utlåtande, nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 kap. 11 § strafflagen;

andra lagutskottets utlåtanden och memorial:

nr 23, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 7 i förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet dels ock i anledning därav väckt motion;

nr 24, i anledning av väckt motion angående lagbestämmelser, som i vissa fall medgiva sterilisering av sinnesslöa, sinnessjuka och fallandesjuka, eventuellt sedlighetsförbrytare;

nr 25, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående strängare påföljd vid vissa slag av våld mot kvinnor och barn; och

nr 26, angående arvode åt den, som inom andra lagutskottet biträtt vid behandlingen av dels Kungl. Maj:ts proposition nr 251 med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område m. m., dels ock i anledning därav väckta motioner; samt

jordbruksutskottets utlåtanden och memorial:

nr 54, i anledning av väckt motion om kapitalökning för kraftledningslånefonden;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förlängd giltighetstid av avlöningsreglemente för tjänstemän vid domänverket m. m.;

nr 56, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om väckta motioner om tillstånd för vissa föreningar att vid offentliga kapplöpningar och travtävlingar anordna vadhållning för allmänheten med s. k. totalisator; och

nr 57, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande Kungl. Maj:ts proposition angående förkortning av tiden för vissa arrenden.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

fröken *Wellin* under 2 dagar fr. o. m. den 30 maj och
herr *Jönsson* i Fridhill » 3 » » 30 » .

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 9,8 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
